

**AALBORG
UNIVERSITET**

Juridisk kandidatspeciale

De menneskeretlige problematikker relateret til mulig etnisk profilering ved dansk politivirksomhed

Maysum Sattar Al-Sami

Studienr. 20163463

Aalborg Universitet

19.05.2021

Vejleder: Jesper Lindholm

Abstract

In recent years ethnic profiling has been discussed in Denmark as the news of an American police officer's violent arrest of Afro-American, George Floyd, went viral, as it led to his death. In June 2020 a member of the Danish Parliament, Sikandar Siddique, asked the Danish Minister of Justice what he would do to insure, that a similar situation would not happen in Denmark. The Minister of Justice wrote that it is his clear expectation that there will be no discrimination when the police meet the citizens of society. It is however documented through statistics that the risk of being charged without being convicted in 2014 was 65-70 % higher for people with a non-Western background than it was for ethnic Danes.

The aim of the thesis is to investigate the human rights issues related to possible ethnic profiling in the police. The thesis wants to clarify the scope of the problem and in particular how Danish law protects against ethnic profiling exercised by the police in connection with various types of policing measures. For this purpose, Danish law and human rights are applied, including practice in the field and its relationship to Denmark's international obligations; particularly the European Convention on Human Rights article 5, 8 and 14.

Firstly, the thesis presents the concept of ethnic profiling and the presentation of protection against ethnic profiling in Danish law, the Danish constitution's §§ 70 and 71 and the European Convention on Human Rights article 5, 8 and 14.

Secondly, an evaluation of case law from the European Court of Human Rights is conducted through an examination in order to evaluate when possible ethnic profiling exercised by the police must be considered to be in conflict with European Convention on Human Rights.

Thirdly, the police's policing measures that by law are not required to be based on a reasonable suspicion by law is presented as well as the Danish complaints system for complains against the polices' decisions and behaviour are presented.

Furthermore, relevant case law and administrative practice are presented and analysed in order to support the subsequent assessment of the legal situation regarding ethnic profiling and whether Denmark adequately protects the minorities against ethnic profiling.

It is concluded on the basis of the analysis of the legal situation regarding ethnic profiling that ethnic profiling is illegal in Denmark by virtue of European Convention on Human Rights art. 14, the Danish constitution's § 70, the Danish criminal code's § 266 b and the principle of equality. However, in Danish law, there are broad powers for the police to carry out an

intervention without a reasonable suspicion or justification. It is, on the basis of case law from the European Court of Human Rights, concluded that when there is no requirement for a reasonable suspicion at a visitation, then it is likely to be difficult if not impossible to prove that the power was improperly exercised. It is deduced that there is insufficient protection against ethnic profiling in the complaints system, as no measures have been taken to protect people of minority backgrounds from ethnic profiling perpetrated by the police, to such an extent that it can be realistically demonstrated that the police have discriminated a person.

Finally, it can be concluded that the European Court of Human Rights in the case of *Gillan & Quinton v. Great Britain* (2010) stated that with broad visitation powers in the police, discrimination against ethnic minorities can occur. The Danish Police law § 6 in particular is in focus here, and it is assumed on the basis of the analysis made, that Denmark in a similar case can be convicted of a violation of European Convention on Human Rights art. 8, which is supported by a similar belief in the Institute of Human Rights in Denmark. This is despite the fact that the Ministry of Justice believes that there is a difference between the British and Danish provisions, as the end result of the two provisions is comparable.

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
Kapitel 1 – Emnefelt	6
1.1. Indledning	6
1.2. Problemformulering	8
1.3. Afgrænsning	8
1.4. Metode og retskilder	9
1.4.1. Særlige udfordringer	12
Kapitel 2 – Etnisk profilering	15
2.1. Etnisk profilering som begreb	15
2.2. Finder etnisk profilering sted?	16
2.3. Etnisk profilering i dansk ret	21
2.3.1. Lov om etnisk ligebehandling	21
2.3.2. Den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning	25
2.3.3. Straffelovens § 266 b	28
Kapitel 3 – Forbuddet mod diskrimination	30
3.1. Grundlovens § 70	30
3.2. EMRK art. 14	31
3.2.1. Diskriminationsbegrebet	32
3.2.2. Direkte og indirekte diskrimination	34
3.2.3. Kriterierne for diskrimination	35
Kapitel 4 – Retten til frihed og sikkerhed	38
4.1. Frihedsberøvelsesbegrebet	38
4.2. Grundlovens § 71	40
4.3. EMRK art. 5	42
Kapitel 5 – Retten til respekt for privatlivet	44
5.1. EMRK art. 8	44
5.1.1. Kropsvisitation	45
Kapitel 6 – Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis	46
6.1. EMD's praksis i henhold til etnisk profilering	46
6.1.1. D.H. & Others v. The Czech Republic (2007)	46
6.1.2. Timishev v. Russia (2005)	46
6.1.3. Hoffmann v. Austria (1993)	47
6.1.4. Gillan & Quinton v. Great Britain (2010)	47
Kapitel 7 – Politiets beføjelser	52
7.1. Retsplejelovens § 750	52
7.2. Færdselslovens § 77	53
7.3. Politilovens § 6	54

Kapitel 8 – Klagesystemet og klagemuligheder	57
8.1. Dispositionsklager	57
8.2. Adfærdsklager	57
8.3. Strafbare forhold begået af politiet i tjenesten	59
Kapitel 9 – Afgørelser og dom	61
9.1. Byrettens dom af 6. april 2021	61
9.2. DUPs sagsreferater	62
9.2.1. DUP-2013-331-1196	62
9.2.2. DUP-2015-331-2114	63
9.2.3. 333-3-17	64
9.2.4. 333-18-18	64
9.2.5. 333-20-18	64
9.2.6. 332-96-18	64
9.3. Klagesager fra DUP	65
9.3.1. 333-69-20	65
9.3.2. 333-63-20	66
9.3.3. 333-66-20	67
9.4. Sammenfatning af DUPs praksis	68
Kapitel 10 – Vurdering af retstilstanden ang. etnisk profilering – beskytter Danmark tilstrækkeligt?	70
Kapitel 11 – Konklusion	74
Litteraturliste	76

Kapitel 1 – Emnefelt

1.1. Indledning

Etnisk profilering, eller race-profilering, som det også kaldes, er et begreb, som de fleste har hørt om de seneste år. Etnisk profilering defineres af Den Europæiske Komité mod Racisme og Intolerance (Herefter ECRI).¹ Definitionen deles af Institut for Menneskerettigheder, som oversætter definitionen til: *“Politiets brug af grunde så som race, hudfarve, sprog, religion, nationalitet eller national eller etnisk oprindelse ved udøvelsen af kontrol-, overvågnings- eller efterforskningsaktiviteter, uden nogen objektiv eller rimelig begrundelse.”*² Det er formentlig et fænomen, som de fleste i Danmark forbinder med USA og landets raceuroligheder; herunder særligt i forbindelse med drabene på de sorte amerikanere, George Floyd, begået af politiet i 2020³, og Daunte Wright, der blev dræbt af en politibetjent i 2021.⁴

Nyheden om drabet på Floyd nåede verden rundt, og diskussionen heromkring gjorde det samme – deriblandt også til Danmark, hvor problematikken i juni 2020 blev rejst overfor Justitsminister Nick Hækkerup i form af et § 20-spørgsmål fra medlem af Folketinget, Sikandar Siddique.⁵ Siddique spurgte, hvad justitsministeren ville gøre for at sikre, at Danmark ikke kom til at stå med *“en dansk udgave af politidrabet på George Floyd herhjemme”*⁶. Justitsministeren skrev i sit svar, at det er hans *“helt klare forventning, at der ikke forekommer diskrimination, når politiet møder samfundets borgere, ligesom det er min ligeså klare forventning, at politiet i forbindelse med udøvelsen af deres virksomhed overholder de gældende love og regler, herunder reglerne for magtudøvelse.”*⁷

På trods af ovenstående kunne DR i deres dokumentar ‘I politiets vold: Mørk og mistænkt’ fra 2018 konkludere, på baggrund af tal fra Danmarks Statistik, at risikoen for at blive sigtet uden at blive dømt i 2014 var 65-70 % højere for personer med ikke-vestlig baggrund end den var

¹ ECRI’s General Policy Recommendation N° 11 on combating racism and racial discrimination in policing. ECRI hører under EU-rådet, jf. <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance>

² Institut for Menneskerettigheder, Etnisk profilering i Danmark – dansk retsbeskyttelse inden for politiets arbejdsområde, 2011 (herefter benævnt ”Etnisk profilering i Danmark”), s. 13

³ <https://www.dr.dk/nyheder/udland/politibetjent-sad-med-knaet-paa-halsen-af-sort-mand-nu-er-han-sigtet-manddrab>

⁴ <https://www.dr.dk/nyheder/udland/20-aarigs-doed-efter-politiskud-udloeser-uroligheder-i-minneapolis>

⁵ § 20-spørgsmål til Justitsministeriets skriftlig besvarelse nr. S 1330 af 2. juni 2020 af MF Sikandar Siddique

⁶ Ibid.

⁷ Justitsministeriets besvarelse af § 20-spørgsmål nr. S 1330 af 2. juni 2020 af MF Sikandar Siddique

for etniske danskere⁸. Når dette er tilfældet, så rejser det spørgsmålet om, hvorvidt de danske retsregler, som justitsministeren to år senere referer til, beskytter tilstrækkeligt mod etnisk profilering udøvet af politiet?

Eksempler på problematikken kunne være det danske politis hjemler i hhv. politiloven⁹, færdselsloven¹⁰ og retsplejeloven¹¹ til at foretage stikprøvekontrol overfor personer i Danmark uden et mistankekrav. Dét i sig selv er ikke et problem, men problemet opstår, hvis politiet, eller den enkelte politibetjent, på baggrund af forudfattede meninger, bevidst eller ubevidst, målretter disse stikprøver efter bestemte minoritetsgrupper, der herved udsættes for etnisk profilering. Dette kandidatspeciale er udarbejdet på baggrund af en faglig interesse i at undersøge og belyse, hvordan retstilstanden er på dette område, og hvorvidt dansk ret, herunder Grundlovens¹² §§ 70 og 71, beskytter tilstrækkeligt mod etnisk profilering udøvet af politiet, hvorvidt Danmarks internationale forpligtelser overholdes i disse sager, herunder retten til respekt for privatliv, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention¹³ art. 8, retten til frihed og sikkerhed, jf. EMRK art. 5 og forbuddet mod diskrimination, jf. art. 14. Praksis fra EMD anvendes til at undersøge, hvilke forpligtelser Danmark skal følge iht. ovennævnte menneskerettigheder.

Det har vist sig vanskeligt at opnå indsigt i specifikke klagesager indenfor retsområdet, og i det hele taget er tilgængelig information om området begrænset. Flere NGO'er har været kontaktet, og de kontaktede organisationer fortæller, at de er opmærksomme på problemstillingen, men at de ikke har konkrete sager eller andet. CEDAR skriver f.eks., at der er tale om *"et rigtig vigtig og underbelyst emne/område."*¹⁴ Mino Danmark skriver i deres mail: *"Det er et ekstremt vigtigt fokus, men desværre ikke noget, som vi har særlig viden om."*¹⁵ DIGNITY skriver: *"Det er et spændende og relevant emne du har kastet dig over. Det er ikke noget vi har arbejdet med, så vi kan desværre ikke rådgive dig."*¹⁶ Institut for Menneskerettigheder skriver i deres mail: *"Det er et virkelig spændende emne, som du har valgt at skrive om, og pudsigt nok også et emne,*

⁸ <https://www.dr.dk/ligetil/ikke-vestlige-nydanskere-undersoeses-oftere-af-politiet-uden-grund>

⁹ LBK nr. 1270 af 29/11/2019 (Herefter PL)

¹⁰ LBK nr. 1324 af 21/11/2018 med senere ændringer (Herefter FL)

¹¹ LBK nr. 1445 af 29/09/2020 med senere ændringer (Herefter RPL)

¹² Lov nr. 169 af 05/06/1953 (Herefter GRL)

¹³ Herefter EMRK

¹⁴ Bilag 11

¹⁵ Bilag 15

¹⁶ Bilag 12

som vi er gang med at se på på instituttet.”¹⁷ Institut for Menneskerettigheder er i skrivende stund i gang med at kigge på problematikken med en anden vinkel, og de skriver: ”Vi har pt. en lidt anden tilgang, idet vi formentlig kommer til at lave undersøgelsen på baggrund af registerdata. Og måske vil vi også lave nogle interviews mv.”¹⁸

1.2. Problemformulering

Specialet har til formål at undersøge de menneskeretlige problematikker relateret til mulig etnisk profilering i politiet. Specialet ønsker at klarlægge omfanget af problemstillingen og særligt, hvordan dansk ret beskytter mod etnisk profilering udøvet af politiet i forbindelse med forskellige typer af indgreb. Til formålet inddrages dansk ret og menneskeret, herunder praksis på området, herunder dets forhold til Danmarks internationale forpligtelser, særligt EMRK art. 5, 8 og 14.

1.3. Afgrænsning

Specialet ønsker at undersøge de menneskeretlige problematikker relateret til etnisk profilering i politiet ved at klarlægge, hvilke beføjelser dansk ret giver politiet. Specialet afgrænses derfor til at omhandle det danske politi, og vil ikke behandle politivirksomhed i et europæisk perspektiv. Denne afgrænsning foretages, da specialet har fokus på dansk rets beskyttelsesområder.

Dertil behandles udvalgte af politiets beføjelser, der karakteriseres ved, at politiet i kraft af bestemmelserne kan udøve politivirksomhed uden et mistankekrav eller i form af stikprøvekontroller. Dermed afgrænses specialet fra en lang række af politiets øvrige beføjelser. Afgrænsningen foretages af pladsmæssige hensyn.

Af hensyn til projektets omfang undlades også inddragelse af den danske antiterrorindsats, som PET leder, jf. Lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET)¹⁹ § 1. Dette sker på baggrund af, at PET opererer med en anden ramme i kraft af, at flere organer fører ekstern kontrol med disse, herunder justitsministeren, Folketinget, domstolene – og særligt Tilsynet med Efterretningstjenesterne, der aflyste det tidligere Wamberg-udvalg.²⁰ Projektet afgrænses i denne forbindelse fra behandling af Lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET) i sin helhed.

¹⁷ Bilag 13

¹⁸ Bilag 14

¹⁹ LBK nr. 231 af 07/03/2017 med senere ændringer

²⁰ <https://www.pet.dk/Juridiske%20forhold/Kontrol%20med%20Politiets%20Efterretningstjeneste.aspx>

Udlændingelovens kapitel 7 omkring udlændinges indrejse, ophold og udrejse behandles heller ikke. Udlændingelovens § 38 hjemler politiets kontrol ved grænseområder, og politiet har i denne forbindelse, jf. UDL § 38, stk. 5, ret til at undersøge bagagerum og andre lukkede rum i køretøjer, skibe og luftfartøjer for at sikre, at ulovlig ind- og udrejse ikke finder sted. Kontrollen har altså til formål at hindre illegal indvandring. Denne personkontrol ved de danske grænser er nært forbundet til varekontrollen ved de danske grænser, som told- og skatteforvaltningen, jf. Toldloven²¹, har til opgave at varetage. Afgrænsningen sker, da opgaven med person- og varekontrol ikke alene ligger hos politiet, men hos hhv. politiet og told- og skatteforvaltningen – og dertil også forsvaret, som har til opgave at bistå politiet med grænsekontrollen²². En behandling af mulig etnisk profilering i forbindelse med disse aktiviteter vil derfor gå ud over specialets omfangsmæssige rammer.

Kandidatspecialet behandler GRL §§ 70 og 71 og EMRK art. 5, 8 og 14, men afgrænses videre af pladsmæssige hensyn fra behandlingen af hhv. GRLs og EMRKs øvrige bestemmelser, herunder EMRK art. 3, 9, 11 og GRL §§ 67, 78 og 79.

1.4. Metode og retskilder

I kandidatspecialet anvendes den retsdogmatiske metode. Den retsdogmatiske metode anvendes til at beskrive og analysere gældende ret.²³ Analysens formål er, at gældende ret igennem en systematisk, metodisk og transparent proces kan beskrives, analyseres, systematiseres og kategoriseres.²⁴

Med afsæt i specialets formål og problemformulering vil retstilstanden for politiets beføjelser blive analyseret og beskrevet med henblik på en klarlæggelse af, hvorvidt den nuværende lovgivning på området beskytter tilstrækkeligt mod etnisk profilering fra politiets side. Analysen af retstilstanden, vedrørende mulig etnisk profilering, vil tage afsæt i både danske og internationale retskilder. Hovedsageligt vil lovgivning inddrages i beskrivelsen og analysen – herunder også forarbejder til lovgivningen.

²¹ LBK nr. 28 af 11/01/2018

²² Forsvarsforliget for 2018-2023, <https://fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/forlig/-forsvarsforlig-2018-2023-2018.pdf>

²³ Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2018, 2. udgave (herefter benævnt "Retsvidenskabsteori"), s. 64

²⁴ Retsvidenskabsteori, s. 204 og Jens Evald & Sten Schaumburg-Müller, Retsfilosofi, retsvidenskab & retskildelære, Jurist- og økonomforbundets forlag, 2004, 1. udgave, s. 212

I specialet inddrages GRL, der hierarkisk rangerer over almindelig lovgivning og bekendtgørelser, jf. den retlige trinfølge.²⁵ GRL har derfor den højeste retskildeværdi i dansk ret.

Almindelig lovgivning, f.eks. PL og Straffeloven²⁶, har også en høj retskildemæssig værdi, da disse er vedtaget med hjemmel i GRL § 3, er bindende for domstolene, og meningen med dem desuden er, at de skal følges.²⁷ Forarbejderne til de forskellige love er ikke selvstændige retskilder, men anvendes som fortolkningsbidrag til de anvendte love.²⁸

I specialet indgår også dansk domstolspraksis i det omfang, at det eksisterer om dette emne, samt administrativ praksis i det omfang det har kunnet fremskaffes fra hhv. DUP og Klagekomitéen for etnisk ligebehandling. DUPs offentlige tilgængelige sagsreferater fra DUPs årsberetninger anvendes også i specialet, da det ikke har været muligt at opnå adgang til al den praksis, som der foreligger på området. Anvendelse sker ude fra en overvejelse omkring, at disse er de eneste offentlige tilgængelige klagesager på området, hvorfor de findes at have relevans for specialet.

Dertil tilsigter specialet også mod en analyse af retstilstanden i et internationalt perspektiv, hvorfor EMRK inddrages. EMRK er inkorporeret ved lov nr. 285 af 29/04/1992²⁹, hvorfor konventionen er direkte anvendelig i dansk ret. Da EMRK ikke er inkorporeret på grundlovsniveau, har GRL forrang ved en uoverensstemmelse med EMRK.³⁰ Dog vil en uoverensstemmelse mellem EMRK og almindelig lovgivning som udgangspunkt lande til EMRKs fordel, da dansk lovgivning ved modstrid herimellem, kan tilsidesættes af de danske domstole.³¹

I kraft af, at EMRK inddrages i specialet, vil domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter ”EMD”) ligeledes inddrages til fastsættelse af retstilstanden, da disse bruges til at fortolke bestemmelserne i EMRK. Det fremgår af EMRK

²⁵ Retsvidenskabsteori, s. 289

²⁶ LBK nr. 1650 af 17/11/2020 med senere ændringer (Herefter STRFL)

²⁷ Ibid., s. 255

²⁸ Ibid., s. 261

²⁹ Herefter benævnt ’inkorporeringsloven’. Loven er senere blevet opdateret med lov bekendtgørelse nr. 750 af 19/10/1998.

³⁰ Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, Karnov Group, 2021, 4. udg. (herefter benævnt ”Individets grundlæggende rettigheder”), s. 52

³¹ Ibid., s. 53

art. 46, stk. 1, at medlemsstaterne forpligter sig til at rette sig efter Domstolens endelige dom i enhver sag, som de er part i. Det fremgår yderligere af forarbejderne til inkorporeringsloven, at det må "(...) antages at indebære, at danske myndigheder må følge konventionsorganernes retsopfattelse med hensyn til konventionens fortolkning, og at det ikke er afgørende, om der er tale om praksis vedrørende Danmark eller en anden stat."³² Dommene anses derfor for at være relevante i specialet; uanset om de er afsagt med Danmark som part i sagen eller ej. Dertil er EMD's praksis folkeretligt forpligtende for Danmark i kraft af Danmarks tiltrædelse af konventionen, og EMD-praksis er direkte anvendeligt i dansk ret, eller tjener som minimum som et autoritativ fortolkningsbidrag i Højesterets internretlige anvendelse og fortolkning af EMRK, da denne så vidt muligt tilpasses til retsudviklingen som fastlagt af konventionsorganerne.³³

I specialet indgår også et cirkulære om visitationszoner. Cirkulære udstedes som en generel tjenestebefaling fra en overordnet myndighed, f.eks. Justitsministeriet, til en underoverordnet myndighed, f.eks. politikredsene.³⁴ Domstolene er, jf. GRL § 3, ikke bundet af cirkulære, da denne ikke er udstedt med hjemmel i lov, men det er den underordnede myndighed i kraft af over-underordningsforholdet, medmindre cirkulæret strider imod lovgivningen.³⁵

Dertil anvendes juridisk litteratur også i specialet. Retslitteratur betragtes på samme måde ikke som en retskilde³⁶, men vil blive anvendt som et fortolkningsbidrag i specialet med henblik på en fastlæggelse af retsstillingen.

Da det ikke har været muligt at opnå adgang til al den praksis, som der foreligger på området, og praksis derfor er begrænset, vil relevante rapporter, årsberetninger, nyhedsartikler, statistikker og undersøgelser blive inddraget. Disse tilgås kildekritisk, særligt i kraft af deres status som værende ikke bindende retskilder, men de vil blive brugt til at belyse specifikke problematikker relateret til specialet, herunder særligt i afsnit 2.2., da det i specialet har været nødvendigt at behandle grundlaget ud fra, hvad der har været muligt at få oplyst. Af samme årsag er der blevet taget kontakt til nogle af de medvirkende personer i DRs dokumentar 'I politiets vold: Mørk og mistænkt' fra 2018. Én af disse personer er Thomas James Thomsen,

³² Betænkning nr. 1220/1991, kapitel 11, afsnit 1.3., s. 192

³³ Betænkning om inkorporering mv. inden for menneskeretsområdet, betænkning 1574/2014 udstedt af Justitsministeriet, s. 47-49

³⁴ Retsvidenskabsteori, s. 338

³⁵ Ibid., s. 338

³⁶ Ibid., s. 372

som igennem en telefonisk samtale har oplyst, hvorfor han ikke klager over politiets standsninger længere. Den telefoniske samtale er ikke blevet optaget, men Thomsens citater er blevet ham forelagt og anvendes i specialet med hans samtykke – se evt. fodnote nr. 81

1.4.1. Særlige udfordringer

Den Uafhængige Politiklagemyndighed (Herefter DUP) har de seneste fem år (2016-2020) registreret 120 adfærdsklager, der indeholder problemstillinger om diskrimination og forskelsbehandling.³⁷ De 120 sager omfatter sager, der er kategoriseret under hhv. racisme/forskelsbehandling, og sager hvor der anvendes emneordene ”Racisme/diskrimination” til at markere sager, hvori der indgår problemstillinger om diskrimination og forskelsbehandling.³⁸

Der er nedenfor redegjort for de store udfordringer, der har været forbundet med at opnå adgang til disse ovennævnte sager, da det har været en hensigt at anvende afgørelser på klagesager fra DUP til at undersøge praksis på området. I slutningen af specialeforløbet, er der imidlertid opnået adgang til fire ud af de 120 sager fra DUP samt to sager fra én politikreds. Begge sagerne fra politikredsen omfatter bestemmelserne i Udlændingeloven, som er omfattet af specialets afgrænsning – én af sagerne fra DUP er ligeledes omfattet af denne afgrænsning. Derfor behandles disse sager ikke i specialet.

De tre resterende sager har, sammen med bl.a. beskrivelserne af flere sager fra pressen i hhv. afsnit 2.2. og 9.1. og sagsreferaterne fra DUPs årsberetninger i kap. 9, udgjort basis for analysen i dette speciale. De nævnte sager fra hhv. DUP og politikredsen er tilvejebragt i forbindelse med en indledende forskningsundersøgelse om en lignende problemstilling, der er foretaget af specialets vejleder.³⁹

Der blev i starten af specialeforløbet forsøgt at søge om aktindsigt i alle DUPs tilgængelige aktstykker i klagesager, som DUP har modtaget med påstande om etnisk profilering, diskriminerende adfærd eller racisme udvist af politiet eller dets betjente, samt forskelsbehandling udøvet af disse, på baggrund af race, etnicitet, religion eller national oprindelse indenfor de seneste fem år.⁴⁰

³⁷ Bilag 16, s. 2

³⁸ Ibid., s. 2

³⁹ Bilag 16 og 17

⁴⁰ Bilag 1

DUP bestemte dog at give afslag på aktindsigtsbegæringen på baggrund af, ”at retten til aktindsigt ikke omfatter sager om enkeltpersoners ansættelsesforhold i det offentlige tjeneste. Dette gælder også sager vedrørende klager over politipersonalets adfærd i tjenesten, der behandles af Politiklagemyndigheden i medfør af retsplejelovens kapitel 93 b.”⁴¹ Afgørelsen referer som lovhjemmel offentlighedslovens § 21, stk. 2. Dertil begrundes afslaget også med offentlighedslovens § 30, stk. 1, nr. 1.⁴² DUP overvejer ligeledes, hvorvidt der skal gives aktindsigt efter princippet om meroffentlighed, men finder, at beskyttelseshensynet, ”der ligger bag de nævnte bestemmelser, også bør føre til, at der ikke gives aktindsigt i videre omfang.”⁴³ Da der på afgørelsen ikke er mulighed for administrativ rekurs, blev der anmodet om, at DUP genvurderede (remonstrerede) sin afgørelse.⁴⁴ Der er i anmodning lagt vægt på, at DR I maj 2018 bad DUP om at lave en søgning på klagesager, der er arkiveret under søgeordene diskrimination og racisme, som beskrevet i artiklen ”Politiklagesystemet kan ikke kortlægge omfanget af forskelsbehandling” af Sara Munck Aabenhus og Jacob Christian Eriksen fra d. 29. maj 2018.⁴⁵ Herved fandt DUP 39 sager frem, som DR har været i besiddelse af – altså er det, for disse sagers vedkommende, sager, der allerede er i offentligheden. DR er kommet i besiddelse af disse sager igennem aktindsigt, hvor DUP altså ikke har vurderet, at der er noget til hinder for, at DR kunne få aktindsigt. Anmodningens øvrige pointer fremgår af bilag 3.

DUP svarer, at de fortsat ikke finder, at der er grundlag for at imødekomme anmodningen, da der fra deres side er tale om, at klagers og indklagedes beskyttelseshensyn afvejes med kandidatspecialiets konkrete interesse i sagerne.⁴⁶ Ift. Den Uafhængige Politiklagemyndigheds afgørelse til DR, skriver de, at de foretog den samme afvejning, men her vurderede man, at den store offentlige interesse og bevågenhed ”spiller en væsentlig rolle i formidlingen af Politiklagemyndighedens arbejde.”⁴⁷ Svaret kan læses som helhed i bilag 4. Dermed blev der ikke medgivet aktindsigt i klagesagerne.

⁴¹ Bilag 2, s. 1

⁴² Bilag 2, s. 2

⁴³ Bilag 2, s. 3

⁴⁴ Bilag 3

⁴⁵ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/politiklagesystemet-kan-ikke-kortlaegge-omfanget-af-forskelsbehandling>

⁴⁶ Bilag 4, s. 1

⁴⁷ Bilag 4, s. 2

På baggrund af ovenstående er journalisten, Sara Munck Aabenhus, kontaktet med henblik på at få indsigt i de 39 sager, som er beskrevet i DR's artikel 'Politiklagesystemet kan ikke kortlægge omfanget af forskelsbehandling' af Sara Munck Aabenhus og Jacob Christian Eriksen fra d. 29. maj 2018.⁴⁸ Aabenhus er ikke længere ansat hos DR, hvorfor der blev taget direkte kontakt til DR. DR valgte at behandle mailen som en aktindsigtsanmodningen og vurderede, at *"det efterspurgte materiale er undtaget fra aktindsigt efter radio- og fjernsynslovens § 86, stk. 1, idet materialet vedrører DRs programvirksomhed."*⁴⁹ Afslaget fremgår af bilag 5.

Rigspolitiet blev også kontaktet med henblik på at få aktindsigt i klagesager, som Rigspolitiet har modtaget med påstande om etnisk profilering, diskriminerende adfærd eller racisme udvist af politiet eller dets betjente på baggrund af race, etnicitet, religion eller national oprindelse inden for de seneste 3 år.⁵⁰ Rigspolitiet skriver i deres afgørelse, at de ikke har behandlet sådanne klagesager inden for de seneste 3 år. Afgørelsen fremgår af bilag 7.

Dertil er Retshjælpen Rusk også blevet kontaktet med henblik på at få adgang til nogle sager, da retshjælpen har en igangværende kampagne kørende kaldet "Sammen For Kvarteret", der har fokus på borgernes rettigheder i forbindelse med politidiskrimination.⁵¹ Der ikke kommet svar på denne henvendelse før afleveringsfristen.

Ligeledes er der taget kontakt til flere aktører på området, heriblandt Institut for Menneskerettigheder, Mino Danmark, Center for Muslimers Rettigheder i Danmark (CEDAR), Dansk institut mod tortur (DIGNITY). Som beskrevet i indledningen fortæller hovedparten af kontaktede organisationer, at de er opmærksomme på problemstillingen, men at de ikke har konkrete sager eller andet. Den fulde liste over kontaktede aktører fremgår af bilag 18.

⁴⁸ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/politiklagesystemet-kan-ikke-kortlaegge-omfanget-af-forskelsbehandling>

⁴⁹ Bilag 5, s. 1

⁵⁰ Bilag 6

⁵¹ https://www.instagram.com/sammenforkvarteret/?fbclid=IwAR0d07Ux-21OL6WsbtX_tLrDTaXBpju6Q5Y8QrtGjnMBiWxR_baozWR-M4

Kapitel 2 – Etnisk profilering

2.1. Etnisk profilering som begreb

Etnisk profilering defineres som nævnt af ECRI's 'General Policy Recommendation N° 11 on combating racism and racial discrimination in policing'⁵². Definitionen er adopteret af Institut for Menneskerettigheder, som oversætter definitionen til: "*Politiets brug af grunde så som race, hudfarve, sprog, religion, nationalitet eller national eller etnisk oprindelse ved udøvelsen af kontrol-, overvågnings- eller efterforskningsaktiviteter, uden nogen objektiv eller rimelig begrundelse.*"⁵³ Altså er der tale om de situationer, hvor politiet, uden en saglig begrundelse, udøver sine beføjelser mod borgere på baggrund af forudfattede meninger omkring bestemte minoritetsgrupper i befolkningen. Handlingen er ikke altid en bevidst handling, men kan netop være et udtryk for en personlig forudfattet mening der ligger i den enkelte politibetjents underbevidsthed.

Selve begrebet 'profilering' dækker overordnet set det fænomen at "kategorisere personer efter deres kendetegn, hvad enten disse er »uforanderlige« (f.eks. alder, etnisk oprindelse, højde) eller »foranderlige« (f.eks. vaner, præferencer og andre adfærdselementer)."⁵⁴ Når almindelig profilering finder sted, så sker det på baggrund af en tre-trins-proces: 1) indsamling af anonymt data og anonyme oplysninger, 2) skabe en sammenhæng imellem dataene og oplysningerne og 3) tolke oplysningerne, så der kan laves en profil af personernes, som der er indsamlet data og oplysninger fra, adfærd – det er dette tredje trin, som anses for at være en profilering.⁵⁵ Profilering bruges som et værktøj i efterforskningsarbejdet i kraft af en såkaldt profilanalyse,⁵⁶ og er en "*beskrivelse af mistænkte*".⁵⁷ Ved en profilanalyse eller en beskrivelse af mistænkte, foreligger der data og oplysninger, som man forsøger at skabe en sammenhæng i, således at man kan tolke oplysningerne og lave en profil af den mistænkte. Dette er en legitim anvendelse af profilering i kraft af politiets efterforskningskridt.⁵⁸

⁵² ECRI's General Policy Recommendation N° 11 on combating racism and racial discrimination in policing, s. 4

⁵³ Etnisk profilering i Danmark, s. 13

⁵⁴ Mod et mere effektivt politiarbejde Forståelse og forebyggelse af diskriminerende etnisk profilering: En vejledning af Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder, 2010, s. 8 (Herefter benævnt "Diskriminerende etnisk profilering af FRA")

⁵⁵ Diskriminerende etnisk profilering af FRA, s. 8-9.

⁵⁶ Ib Henricson, Politiret, Jurist og Økonomforbundets forlag, 2016, 6. udgave, s. 354 (Herefter benævnt Politiret)

⁵⁷ Diskriminerende etnisk profilering af FRA, s. 12.

⁵⁸ Politiret, s. 354-355

I modsætning til ovenstående foreligger den situation, hvor der ikke er tilstrækkelige data og oplysninger i en sag, og profileringen derfor kommer til at blive baseret på race, hudfarve, sprog, religion, nationalitet eller national eller etnisk oprindelse, i stedet for den mistænkte adfærd. Hvis politiet, grundet bevidste eller ubevidste personlige forudfattede meninger, forbinder ovenstående minoritetsgrupper med kriminel adfærd, så kan profileringen resultere i forskelsbehandling, da der herved er tale om etnisk profilering.⁵⁹ Den etniske profilering kan også indirekte komme til udtryk, hvis ”*de enkelte betjente reagerer ud fra stereotyper eller generaliseringer baseret på race, etnisk oprindelse eller religion.*”⁶⁰ Denne form for etnisk profilering kan ligeledes skyldes bevidste eller ubevidste personlige forudfattede meninger.

Der ikke noget til hinder for at anvende race, hudfarve, sprog, religion, nationalitet eller national eller etnisk oprindelse i en profilering, da disse oplysninger kan være legitime kendetegn⁶¹, så længe anvendelsen af disse oplysninger sker i samarbejde med øvrige data og oplysninger på baggrund af ovennævnte tre-trins-proces. Der skal derfor skelnes mellem to typer etnisk profilering; den legitime, hvor oplysningerne, sammenholdt de øvrige data og oplysninger, bruges til dannelse af en beskrivelse af mistænkte, og den diskriminerende etniske profilering, hvor der sker en negativ særbehandling af minoritetsgrupperne i befolkningen.

2.2. Finder etnisk profilering sted?

Til belysning af problemstillingen findes det nødvendigt at redegøre for, hvorvidt etnisk profilering finder sted i Danmark, da det ikke har været muligt at opnå adgang til al den praksis, som der foreligger på området, eller et større udsnit af praksis på området.

Der er i indledningen nævnt, at det er justitsministerens ”*helt klare forventning, at der ikke forekommer diskrimination, når politiet møder samfundets borgere.*”⁶² På trods heraf bevidner bl.a. DRs dokumentar ’I politiets vold: Mørk og mistænkt’ fra 2018 om et andet billede. Heraf fremgår det på baggrund af tal fra Danmarks Statistik, at risikoen for at blive sigtet uden at blive dømt i 2014 var 65-70 % højere for personer med ikke-vestlig baggrund end den var for etniske danskere.⁶³ I forbindelse med dokumentaren fortalte daværende rigspolitichef, Jens Henrik Højbjerg, at det ikke er overlagt, at personer med ikke-vestlig baggrund oftere bliver stoppet,

⁵⁹ Diskriminerende etnisk profilering af FRA, s. 13

⁶⁰ Ibid., s. 13

⁶¹ Diskriminerende etnisk profilering af FRA, s. 15

⁶² Justitsministeriets besvarelse af § 20-spørgsmål nr. S 1330 af 2. juni 2020 af MF Sikandar Siddique

⁶³ <https://www.dr.dk/ligetil/ikke-vestlige-nydanskere-undersoeges-oftere-af-politiet-uden-grund>

når der sammenlignes med etniske danskere.⁶⁴ Højbjerg pegede på politiets strategi som mulig årsag: *”En model, der springer i øjnene, er, at vi i mange år har fokuseret vores indsats i boligområder og steder præget af alvorlig kriminalitet, og hvor der bor flere med anden baggrund end dansk”*.⁶⁵ Samtidigt sagde den daværende politidirektør i Rigspolitiet, Svend Larsen, i DRs dokumentar, at *”der ikke er tegn på, at danske betjente behandler folk forskelligt alt efter hudfarve eller etnisk baggrund.”*⁶⁶ Da han spørges ind til, hvorvidt han kan afvise, at der kan være forskelsbehandling i dansk politi, svarede den daværende politidirektør: *”Jeg kan hverken afvise eller bevise det. Jeg kan se, at meget få klager over at blive forskelsbehandlet af dansk politi.”*⁶⁷ Den sidste sætning støttes af, at Rigspolitiet de seneste tre år ikke har modtaget klagesager herpå.⁶⁸ DUP har dog de seneste fem år registreret 120 adfærdsklager herpå.⁶⁹

Som nævnt i afsnit 1.4.1. har DR anmodet DUP om aktindsigt i klagesager, der er arkiveret under søgeordene diskrimination og racisme. DUP fandt i den forbindelse 39 sager, men kunne ikke garantere, at de havde fundet alle sagerne frem.⁷⁰ Det fremgår af artiklen fra DR, hvor de 39 sager er nævnt, at DR ved gennemgang af sagerne kan konstatere, at der ud af de 39 sager kun er to sager, hvori klager har fået medhold i, at politiet har haft en kritisabel adfærd.⁷¹ DR konstaterer også i artiklen, at *”langt de fleste af de 39 klagesager er afvist med begrundelse påstand mod påstand eller, at der er modstridende forklaringer i sagen.”*⁷²

Ovenstående er dog ikke ens betydning med, at etnisk profilering ikke finder sted. Maria Ventegodt⁷³, fortæller til DR: *”Det er næsten umuligt for en enkeltperson at bevise, at der er sket en diskrimination. Fordi forskelsbehandling netop handler om noget strukturelt. Ud fra enkeltsager kan man ikke vise, at der er et større problem.”*⁷⁴ Ventegodt peger altså på den problemstilling, som også tegner sig i DRs aktindsigt, hvoraf de fleste klagesager afvises med

⁶⁴ <https://www.dr.dk/ligetil/ikke-vestlige-nydanskere-undersoeses-oftere-af-politiet-uden-grund>

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/nydanskere-i-ny-dokumentar-politiet-gaar-efter-os-paa-grund-af-vores-hudfarve>

⁶⁷ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/nydanskere-i-ny-dokumentar-politiet-gaar-efter-os-paa-grund-af-vores-hudfarve>

⁶⁸ Bilag 7

⁶⁹ Bilag 16

⁷⁰ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/politiklagesystemet-kan-ikke-kortlaegge-omfanget-af-forskelsbehandling>

⁷¹ Ibid.

⁷² Ibid.

⁷³ National chef i Institut for Menneskerettigheder, og dengang ligebehandlingschef i Institut for Menneskerettigheder

⁷⁴ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/politiklagesystemet-kan-ikke-kortlaegge-omfanget-af-forskelsbehandling>

begrundelsen påstand mod påstand. Også Morten Kjærum⁷⁵ peger på problemet: ”Antallet af klager siger ikke noget om forekomsten af forskelsbehandling. Det siger ingenting. Dette er meget veldokumenteret i undersøgelser fra Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder, FRA.”⁷⁶ En af de undersøgelser, som Kjærum muligvis refererer til, er den ovenfor nævnte vejledning, ’Mod et mere effektivt politiarbejde – Forståelse og forebyggelse af diskriminerende etnisk profilering: En vejledning’, hvori der står, at EMD har ”accepteret, at indirekte forskelsbehandling kan finde sted, men det er vanskeligt for en person at bevise et tilfælde af indirekte forskelsbehandling, eller at begrundelsen er ukorrekt eller ikke står i rimeligt forhold til målet. Det skyldes, at det er nødvendigt at anvende statistikker for at bevise, at en gruppe behandles ringere end andre grupper, eller at aktionen ikke står i rimeligt forhold til målet.”⁷⁷ Praksis fra EMD på området undersøges i kapitel 6.

Ventegodt er enig med Kjærum i ovenstående og peger yderligere på, at ”de meget få sager kan være udtryk for, at man ikke klager, fordi man ikke har tillid til systemet.”⁷⁸ Der er i forbindelse med specialets udarbejdelse taget kontakt til Thomas James Thomsen, der også har medvirket i DRs dokumentar. Thomsen udtaler: ”Jeg opgav at klage efter at have forsøgt flere gange.” Han forklarer, at han i stedet for er begyndt at dokumentere sine møder med politiet ved videooptagelser, som deles på hans Instagram profil. Thomsen fortæller, at DR i forbindelse med dokumentaren ”I politiets vold: Mørk og mistænkt” anmodede om aktindsigt på sager i samtlige politikredse, der er noteret på ham. DR kom i den forbindelse frem til, at der dengang lå over 3400 sager på Thomsen. I en artikel i Jyllands Posten fremgår det, at Thomsen er blevet stoppet af politiet over 3500 gange.⁷⁹ I løbet af samtalen fortæller han, at han alene i uge 15 2021 blev stoppet af politiet seks gange. Thomsen fortæller som nævnt ovenfor, at han opgav at klage. Adspurgt hvad dette skyldes, fortæller han: ”Du har ikke en chance. De⁸⁰ siger, at de har kigget på sagen. Her spørger DUP de pågældende betjente om deres udlæg af sagen, hvorefter betjentene får kollektivt hukommelsestab. De kan ikke huske noget fra den pågældende dag eller den pågældende episode, og så ligger man til grund, at det er betjentenes

⁷⁵ Direktør for menneskerettighedsorganisationen Raoul Wallenberg instituttet, og tidligere direktør for både EU’s Agentur for Grundlæggende Rettigheder og Institut for Menneskerettigheder.

⁷⁶ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/politiklagesystemet-kan-ikke-kortlaegge-omfanget-af-forskelsbehandling>

⁷⁷ Diskriminerende etnisk profilering af FRA, s. 25

⁷⁸ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/politiklagesystemet-kan-ikke-kortlaegge-omfanget-af-forskelsbehandling>

⁷⁹ <https://jyllands-posten.dk/indland/ECE11360019/thomas-james-thomsen-er-blevet-stoppet-af-politiet-over-3500-gange/>

⁸⁰ DUP

ord mod dit, og afgørelsen lander til betjentens fordel, fordi de er tjenestemænd i funktion. Alle gange jeg har prøvet at klage, får man mere eller mindre et standardsvar (...) der ender med, at der ikke vil ske yderligere i sagen (...) Man mister troen på politiets og DUPs klagesystem.”⁸¹

Der er ligeledes i forbindelse med specialets udarbejdelse taget kontakt til en anden, der mener at han har været udsat for etnisk profilering.⁸² Han udtaler, på betingelse af anonymitet, at *”Jeg har klaget over politiet, men det var dog før DUP blev oprettet, og jeg gav simpelthen op efter det.”*⁸³ Der er 57 sager på Anonym i politiets register; bl.a. for besiddelse af våben og euforiserende stoffer. Anonym er på trods af sigtelser, visitationer og én anholdelse aldrig blevet dømt.⁸⁴

Altså bevidner de unge mænds oplevelser om, at Ventegodt kan have ret i, at de meget få sager kan skyldes en manglende tillid til systemet.

Ved en systematisk gennemgang af DUPs 'Pressemeddelelser & nyheder' findes en nyhed fra d. 12. maj 2016, hvoraf det fremgår, at DUP afviser en anonym anmeldelse mod Nordsjællands Politis ledelse.⁸⁵ Af anmeldelsen fremgik det bl.a., at politikredsen *”(...) i et internt ugebrev havde opfordret til racisme og negativ særbehandling af østeuropæere i Danmark”*⁸⁶ ved at have skrevet i ugebrevet fra februar/marts 2011: *”Alle østeuropæere hovedsageligt fra Rumænien, Bulgarien og Ungarn, som udgangspunkt skal antages for at være platugler og svindlere, og langt hovedparten af dem, der træffes i DK, er her med kriminalitet for øje. Lavpraktisk betyder det, at vi i antræffelsestilfælde skal være meget mere mistroiske og som udgangspunkt anholde dem, således at vi kan få deres troværdighed afprøvet.”*⁸⁷ DUP afviste anmeldelsen, da et evt. strafferetligt ansvar ville have været forældet inden DUPs modtagelse af klagen, jf. STRFL § 93. Selve forholdet er dog kernen af problematikken, der ønskes belyst i specialet, da der her er tale om en situation, hvor politibetjentene uden en saglig begrundelse

⁸¹ Thomsen har efter samtalen fået det skrevne tilsendt, og har fået mulighed for at gennemlæse det med henblik på at undgå misforståelser, fejlfortolkninger og fejl citering. Thomsen kom i den forbindelse med en enkelt rettelse, og der er givet samtykke til brugen af citatet. Dokumentation på samtalen og det forelagte citat kan fremsendes pr mail ved efterspørgsel, da denne indeholder lydfile.

⁸² Herefter benævnes denne ”Anonym”

⁸³ Der er givet samtykke til, at dokumentation herfor kan udleveres ved forespørgsel til hhv. vejleder og censor, hvorfor denne kan medbringes til eksamen.

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ <https://politiklagemyndigheden.dk/2016/05/12/den-uafhaengige-politiklagemyndighed-afviser-anonym-anmeldelse-mod-nordsjaellands-politis-ledelse/>

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Ibid.

opfordres til at anholde alle østeuropæere af politikredsens ledelse, da østeuropæerne af ledelsen antages for at være ”*platusglere og svindlere, og langt hovedparten af dem, der træffes i DK, er her med kriminalitet for øje*”. Her er der altså tale om, at politiet, uden en saglig begrundelse, opfordres til at udøve sine beføjelser mod borgere på baggrund af forudfattede meninger om den bestemte minoritetsgruppe i befolkningen. Profileringen kommer her alene til at blive baseret på borgerens nationalitet eller national eller etnisk oprindelse, i stedet for den mistænkte adfærd, hvilket anses for at være diskriminerende etnisk profilering, jf. afsnittet ovenfor.

Ved ovennævnte gennemgang af DUPs ’Pressemeddelelser & nyheder’ findes også en nyhed fra d. 13. juni 2012, hvorefter DUP er gået ind i en sag, hvor flere medier havde udtalt, at en læge med tyrkisk baggrund blev udsat for diskrimination af politiet.⁸⁸ Diskriminationen skulle have været fundet sted ved, at den pågældende læge blev ”*nægtet adgang til at hjælpe en tilsyneladende syg person*.”⁸⁹ Politiet skulle ved episoden have udtalt, at lægen ”*lignede en, der var ude på ballade, og at han ville blive anholdt, hvis han ikke forlod stedet*.”⁹⁰ I nyheden står det videre beskrevet, at ”*en politimand angiveligt havde sagt: ”Jeg tror slet ikke på, at sådan én som dig er læge”*”.⁹¹ DUP gik ind i sagen med det formål at afklare, hvad sagens omstændigheder havde været, og hvorvidt politiet havde handlet kritisabelt.⁹² Det har ved gennemgangen af DUPs ’Pressemeddelelser & nyheder’ ikke været muligt at finde en opdatering på sagen. Det fremgår dog af et personligt indlæg af lægen selv hos kpnet.dk, at DUP ”*ikke fandt grundlag for at rette kritik af den politibetjent, som nægtede mig adgang til en mand, der var påvirket af narkotika*.”⁹³ Det fremgår yderligere af indlægget, at DUP i deres afgørelse lagde vægt på: ”*at der er afgivet forskellige forklaringer fra min side og politiets side, og at der derfor ikke er entydig støtte til hverken min eller politiets forklaring. (...) Endvidere har de lagt vægt på, at der var tale om en situation med mange ophidsede mennesker i nattelivet, hvor politiet måtte danne en perimeter-afspærring for at skabe ro i området, og af den grund*

⁸⁸ <https://politiklagemyndigheden.dk/2012/06/13/politiklagemyndigheden-gaar-ind-i-sag-hvor-flere-medier-har-omtalt-at-en-laege-med-tyrkisk-baggrund-blev-udsat-for-diskrimination-af-politiet/>

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Ibid.

⁹² Ibid.

⁹³ <https://kpnet.dk/2013/03/01/stadfaestet-thi-kendes-for-ret-tilbud-om-laegehjelp-koster-laegen-en-boede/>

mener DUP ikke, at politibetjentens afvisning af min hjælp har beroet på usaglige grunde eller været forbundet med min etnicitet.”⁹⁴

Ved en gennemgang⁹⁵ af DUPs årsberetninger fra 2012-2019 er der fundet i alt seks klagesager, hvori der har indgået et element af diskrimination, mv., som der ønsket undersøgt i specialet. Karakteristisk for sagsfremstillingen i årsberetningen er, at der er tale om et kort sagsreferat, hvorfor det ikke anses for at være udtryk for en tilstrækkeligt belyst praksis, men de medtages i specialet, da de giver et lille indblik i praksis. Disse sager er gennemgået senere i specialet i kapitel 9. Sagerne suppleres med de tre klagesager, der er tilvejebragt i forbindelse med en indledende forskningsundersøgelse om en lignende problemstilling foretaget af specialets vejleder.

2.3. Etnisk profilering i dansk ret

På baggrund af afsnit 2.1. kan det udledes, at etnisk profilering er en form for diskrimination eller forskelsbehandling, som sker på baggrund af en persons race, hudfarve, mv. Derfor er det relevant at undersøge, hvorvidt der er et specifikt forbud mod diskrimination eller forskelsbehandling udøvet af politiet i dansk ret, udover forbuddet der i øvrigt gælder iht. GRL § 70 og EMRK art. 14, der er behandlet i afsnit 3.2. Til formålet inddrages flere love, da problemstillingen kan anskues fra flere vinkler. Politiets og DUPs klagesystemer behandles særskilt i kapitel 8.

2.3.1. Lov om etnisk ligebehandling

Etnisk profilering kan for det første anses for at være i strid med lov om etnisk ligebehandling⁹⁶, der har til formål at forhindre forskelsbehandling og at fremme ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse, jf. lov om etnisk ligebehandlings § 1. Det fremgår af lovens officielle noter, at loven gennemfører dele af EU-Rådets direktiv 2000/2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse.

I lov om etnisk ligebehandling § 2, stk. 1, 1. pkt. står det beskrevet, at forbuddet gælder al offentlig og privat virksomhed, for så vidt angår social beskyttelse. Dermed opstår spørgsmålet omkring, hvorvidt politiets virksomhed er omfattet heraf. Det følger af Lovbekendtgørelse om

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Gennemgangen er foregået ved manuel søgeindtastning af følgende ord i dokumentet: Race, racisme, racistisk, etnicitet, etnisk, forskelsbehandling, diskrimination, diskriminerende og negativ særbehandling.

⁹⁶ LBK nr. 438 af 16/05/2012 med senere ændringer (Herefter Lov om etnisk ligebehandling)

Ligebehandlingsnævnet⁹⁷ § 1, stk. 4, at Ligebehandlingsnævnet skal behandle klagerne over forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, som er omfattet af lov om etnisk ligebehandling.

Institut for Menneskerettigheder har beskrevet, at Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling, der er Ligebehandlingsnævnets forgænger, i forskellige sager har taget stilling til, hvorvidt politiets virksomhed er omfattet af lov om etnisk ligebehandling.⁹⁸ Der er på baggrund heraf anmodet om aktindsigt i disse sager hos Ligebehandlingsnævnet, der medgav aktindsigt i sagerne.⁹⁹

I Klagekomitéens afgørelse i sag 790.5 fra d. 18. maj 2004, der omhandler en klage over politiets adfærd i tjeneste, besluttede Klagekomitéen at behandle sagen. Beslutningen indtraf efter, at Klagekomitéen ved et komitémøde d. 23. marts 2004 konkluderede, at lovens anvendelsesområde blandt andet omfatter politiets adfærd i tjenesten.¹⁰⁰

Af aktindsigten fremgår dog sag 711.6, der omhandler en klage over en politiassistents adfærd ved at have udtalt i forbindelse med en identitetskontrol ved en standsning af en bil med gule nummerplader, der blev anvendt privat: *"Du kan ikke selv tale dansk. Hvordan skulle du så selv kunne lære dine børn det. I perkers børn kan ikke lære ordentligt dansk, fordi I er tosprogede. Hvorfor har du fint tøj på? Skal du til bryllup?"*¹⁰¹ Episoden der påklages, fandt sted i september 2004. I sagen udtaler Klagekomitéen d. 22. december 2009, at Klagekomitéen ikke finder, at den har kompetencen til at behandle sagen, da de finder, at Lov om etnisk ligebehandling § 2, stk. 1 *"ikke omfatter politiet rutinemæssige kontrolforanstaltninger med henblik på håndhævelse af færdselslovens bestemmelser. Det skyldes, at sådanne kontrolforanstaltninger ikke kan anses for et socialt gode i lovens forstand."*¹⁰² Derfor kunne Klagekomitéen ikke behandle klagen, på trods af, at de som beskrevet overfor i sag 790.5 var kommet frem til, at lovens anvendelsesområde blandt andet omfatter politiets adfærd i tjenesten.¹⁰³

⁹⁷ LBK nr. 1230 af 02/10/2016 med senere ændringer (Herefter Lov om Ligebehandlingsnævnet)

⁹⁸ Etnisk profilering i Danmark, s. 42-43

⁹⁹ Bilag 8

¹⁰⁰ Ibid., s. 19

¹⁰¹ Ibid., s. 3-4

¹⁰² Ibid., s. 3

¹⁰³ Ibid., s. 19

Det fremgår også af akterne i sagen, at også Københavns Politi vurderede, at sagen ikke kunne behandles af Klagekomitéen, jf. RPL kap. 93 b om behandling af klager over politipersonalet, hvorfor Københavns Politi fandt, at der ikke var grundlag for at indhente en udtalelse fra den pågældende politiassistent, som Klagekomitéen havde bedt om.¹⁰⁴ Dertil sendte Københavns Politi klagen til Statsadvokaten, der afhørte den pågældende politiassistent og et enkelt vidne¹⁰⁵ – Statsadvokatens behandling af sagen er ikke medtaget i specialet, da formålet med anvendelsen af afgørelsen er at fastlægge, hvorvidt Ligebehandlingsloven er gældende for politiets virksomhed, og da afgørelsen ikke er tilsendt i sin helhed. Dele af afgørelsen fremgår dog af bilag 8.

I forbindelse med statsadvokatens behandling af sagen, satte Klagekomitéen sagen i bero.¹⁰⁶ Statsadvokaten fandt, at der ikke var grundlag for at udtale kritik af politiassistenten, hvorfor Klagekomitéen genoptog sagen.¹⁰⁷ Det er her, at Klagekomitéen ved en principiel vurdering fastslår, at politiet rutinemæssige kontrolforanstaltninger med henblik på håndhævelse af færdselslovens bestemmelser ikke skal anses for at være et socialt gode, jf. Ligebehandlingslovens § 2, stk. 1.¹⁰⁸ De ligger i deres udtalelser vægt på, at der af loven og lovens forarbejder ikke foreligger, hvilke organer der er omfattet af den: De skriver: *”Det følger af lovens forarbejder til § 2, stk. 1, at loven alene omfatter offentlige forvaltningsmyndigheder, men også domstolene samt Folketinget og institutioner med tilknytning dertil i det omfang, de pågældende myndigheder udfører opgaver inden for lovens anvendelsesområde, jf. LFF2002-2003.1.155 side 10. Politiet er således omfattet af lovens anvendelsesområde, idet omfang der udføres opgaver som anført i § 2, stk. 1.”*¹⁰⁹ Altså fortolkede Klagekomitéen ligebehandlingslovens § 2, stk.1 således, at politiet er omfattet af lovens anvendelsesområde, men at politiets rutinemæssige kontrolforanstaltninger med henblik på håndhævelse af færdselslovens bestemmelser, ikke er et socialt gode i lovens forstand. Det fremgår ikke af udtalelsen, hvilket af politiets virksomhed der anses for at være i overensstemmelse med lovens anvendelsesområde.

¹⁰⁴ Ibid., s. 4

¹⁰⁵ Ibid., s. 4

¹⁰⁶ Ibid., s. 4

¹⁰⁷ Ibid., s. 9

¹⁰⁸ Ibid., s. 3

¹⁰⁹ Ibid., s. 10

Det fremgår af aktindsigten, at Klagekomitéen i 2007 havde yderligere to sager, hvori der fremgår klager over politiet.¹¹⁰ Klagekomitéen bad derfor Justitsministeriet om en udtalelse i forbindelse med, at begge de pågældende politikredse havde gjort det gældende, at sådanne klager skulle behandles i politiets klagesystem.¹¹¹ Klagekomitéen efterspurgte, hvorvidt ligebehandlingsloven bliver inddraget i behandlingen af sagerne i politiets klagesystem, sådan at *”klagernes anbringender om forskelsbehandling blev taget i betragtning.”*¹¹² Justitsministeriet svarede: *”anbringender om politiets forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse tages i betragtning i det omfang, dette indgår som et klagepunkt, eller i øvrigt er relevant for sagen.”*¹¹³ Dertil tilføjer Justitsministeriet, at strafbare forhold begået af politipersonalet straffes efter STRFL, hvorfor det iht. STRFL § 81, stk. 1, nr. 6, indgår som en skærpende omstændighed, såfremt *”gerningen har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende.”*¹¹⁴ Dermed svarer Justitsministeriet ikke på Klagekomitéens svar omkring, hvorvidt ligebehandlingsloven bliver inddraget i behandlingen af sagerne i politiets klagesystem.

Politiets klagesystem og klagemulighederne i forbindelse hermed, jf. retsplejeloven, er særskilt beskrevet nedenfor i kapitel 8.

Der er dermed en usikkerhed på retstilstanden for lov om etnisk ligebehandlings anvendelsesområde. Det fremgår dog af forarbejderne til loven, at lovforslaget har været sendt i høring hos bl.a. Forening af Politimestre i Danmark, Politiforbundet i Danmark og Politifuldmægtigforeningen, hvilket kan være et tegn på, at loven også omfatter politivirksomhed.¹¹⁵ Der er dog ved en systematisk gennemgang af Ligebehandlingsnævnets offentliggjorte sager¹¹⁶ ikke fundet sager, hvor Ligebehandlingsnævnet behandler sager mod politiet eller tager stilling til, hvorvidt dette er muligt. En enkelt sag, KEN nr. 9466 af 17/09/2010, omhandler en klage over bl.a. politiet, men denne afvises grundet, at klager ikke havde påvist de faktisk omstændigheder i sagen, hvorfor afgørelsen ikke kan lægges til grund i en undersøgelse af lov om etnisk ligebehandlings anvendelsesområde. Ved kontakt til

¹¹⁰ Ibid., s. 12

¹¹¹ Ibid., s. 12

¹¹² Ibid., s. 12

¹¹³ Ibid., s. 15

¹¹⁴ Ibid., s. 15

¹¹⁵ 2002/ 1 LSF 155, Bemærkninger til lovforslaget, Almindelige bemærkninger, 13. Hørte myndigheder

¹¹⁶ <https://ast.dk/naevn/ligebehandlingsnaevnet/afgoelser/afgoelser-fra-ligebehandlingsnaevnet>

Ligebehandlingsnævnet oplyser nævnet: ”Ligebehandlingsnævnet kan ikke behandle klager, der kan indbringes for en anden forvaltningsmyndighed, før denne har truffet afgørelse i sagen. Før du kan klage til Ligebehandlingsnævnet, skal du derfor have udnyttet eventuelle administrative klagemuligheder.”¹¹⁷. Ligebehandlingsnævnet skriver også i deres mail, at de behandler klager over forskelsbehandling uden for arbejdsmarkedet på grund af handicap, køn, race eller etnisk oprindelse. Dermed tages der ikke konkret stilling til, hvorvidt Ligebehandlingsnævnet reelt kan behandle klager mod politiet, men det afvises heller ikke af nævnet, at sådanne klager kan påklages til nævnet, når de politiretlige klagemuligheder er udtømte, jf. kapitel 8.

2.3.2. Den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning

Den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning er en uskreven lighedsgrundsætning, der, i den juridiske litteratur og i praksis, er almindeligt antaget for at gælde for den offentlige forvaltning.¹¹⁸ Lighedsgrundsætningen kan opdeles i hhv. en almindelig og en speciel lighedsgrundsætning.¹¹⁹

Den almindelige lighedsgrundsætning defineres af Sten Bønsing¹²⁰ på følgende måde: ”Sager der er ens, skal afgøres ens.”¹²¹ Bønsing påpeger dog også, med henvisning til magtfordrejningsgrundsætningen, at det i realiteten er sådan, at ”sager kan behandles forskelligt, hvis der er saglige hensyn, som gør sagerne forskellige.”¹²² Magtfordrejningsgrundsætning defineres af Ombudsmanden på følgende måde: ”Dansk forvaltningsret indeholder et krav om at myndighederne ikke må lægge vægt på usaglige hensyn (ulovlige kriterier) når de træffer afgørelser. Dette kaldes magtfordrejningslæren.”¹²³ Der er altså ved den almindelige lighedsgrundsætning tale om, at den offentlige forvaltning ikke må

¹¹⁷ Bilag 10

¹¹⁸ Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, Jurist og Økonomforbundets forlag, 2002, 2. udgave, s. 340 (herefter benævnt ”Forvaltningsret”) og Justitsministeriets besvarelse af § 20-spørgsmål nr. S 338 af 16. marts 2005 af MF Søren Pind

¹¹⁹ Sten Bønsing, Almindelig Forvaltningsret, Jurist og Økonomforbundets forlag, 2018, 4. udgave, s. 329 (Herefter benævnt ”Almindelig Forvaltningsret”)

¹²⁰ Professor ved Juridisk Institut ved AAU, samt vidensjurist ved HjulmandKaptajn

¹²¹ Ibid., s. 329

¹²² Ibid., s. 329

¹²³ Magtfordrejning ved behandling af sygedagpengesag. Officialprincippet af 20. februar 2008 af Folketingets Ombudsmand

foretage usaglig forskelsbehandling. Politiet i Danmark er en del af den offentlige forvaltning¹²⁴, og dermed er politiet forpligtet af den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning.

Den specielle lighedsgrundsætning beskrives således, at ”bestemte hensyn ikke må tillægges betydning for forskellig behandling af sager.”¹²⁵ Bestemte hensyn kan f.eks. være race eller religion, som der altså er forbud imod at tillægge betydning i forskellig behandling af sager, da dette også ville være i strid med magtfordrejningslæren.¹²⁶ En politivirksomhed må dermed ikke være forskelsbehandlende pga. bestemte hensyn, som f.eks. race eller religion. Bønsing anfører, at dette bl.a. kan ”støttes på grundlovens §§ 70 og 71.”¹²⁷ GRL §§ 70 og 71 er særskilt behandlet nedenfor.

Den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning er som nævnt ovenfor uskreven. Alligevel ses lighedsgrundsætningen anvendt i enkelte domme, herunder U.1974.604.V, hvorefter lighedsgrundsætningen ikke kunne føre til frifindelse, men blev taget i betragtning ved strafudmålingen, da 26 landmænd parkerede deres traktorer og dermed afspærrede et vejkryds for at protestere; tiltale var kun rejst mod landmændene i Horsens politikreds, hvorimod der ikke var rejst tiltale for de mange tilsvarende aktioner, der blev gennemført i hele landet på de pågældende strejkedage. Dermed anses lighedsgrundsætningen for at være relevant i politiets arbejde.

Både lighed- og magtfordrejningsgrundsætningen er gældende for alt af politiets virksomhed.¹²⁸ Det vil sige, at de både er gældende ved politiets indgreb over for borgeren, men også når politiet skal træffe administrative afgørelser.¹²⁹ Ib Henricson¹³⁰ antager, at lighedsgrundsætningen også vil finde sted ved politiets metodevalg, f.eks. hvilket indgrebsmiddel politiet vælger at bruge for den samme ordensforstyrrelse.¹³¹

Dermed må politiet i alt deres virksomhed hverken foretage usaglig forskelsbehandling eller være forskelsbehandlende pga. bestemte hensyn, som f.eks. race eller religion, jf. den almindelige og den specielle lighedsgrundsætning.

¹²⁴ Politiret, s. 25

¹²⁵ Almindelig Forvaltningsret, s. 330

¹²⁶ Ibid., 330

¹²⁷ Almindelig Forvaltningsret, s. 330 og Forvaltningsret, s. 340

¹²⁸ Politiret, s. 165

¹²⁹ Ibid., s. 165 og 168

¹³⁰ Tidligere vicepolitimester og politiadvokat, samt lektor i politi- og strafferet ved Aarhus Universitet

¹³¹ Ibid., s. 168

Henricson peger på, at lighedsprincippet på det operationelle plan i politiet ikke er ”*helt enkelt at følge*”¹³² Dette skyldes en udviklet praksis, hvor det er den enkelte politibetjent på stedet, der skal afgøre, hvorvidt en sag skal slutes, slutes med påtale eller skrives. Henricson antager, at denne praksis hovedsageligt har udviklet sig ift. visse mindre strafbare forhold.¹³³ I et tænkt eksempel kan denne praksis anses for at være problematisk iht. problemstillingen om etnisk profilering, såfremt den enkelte politibetjent oftere skønner, at en person med anden etnisk oprindelse skal skrives i forhold til en etnisk dansk person. Lars Holmberg¹³⁴ har igennem en retssociologisk undersøgelse¹³⁵ undersøgt, hvordan den enkelte politimand forvaltede sit skøn. Holmberg konkluderer, at ”*Menneskers sociale tilhørshold udgør en væsentlig basis for politiets skøn, når det gælder bedømmelsen af mistænkelighed.*”¹³⁶ Holmberg påpeger problematikken omkring, at politiets indsats oftest ligger der, hvor politiet erfaringsmæssigt mener, at der er størst chance for at få et resultat, f.eks. anholdelser af kriminelle.¹³⁷ Holmberg peger på netop det problematiske i denne arbejdsmetode, som bygger på, at en borger med en bestemt karakteristisk social profil kan risikere at blive stoppet af politiet, fordi ”nogle mennesker med en karakteristisk social profil begår hovedparten af den kriminalitet, politiet søger at bekæmpe.”¹³⁸ Holmberg påpeger dertil, at denne metode også kan resultere i ”*konsekvenser for det kriminalitetsbillede, der fremgår af kriminalstatistikken.*”¹³⁹ Herved opstår der tillige en selvforstærkende effekt.¹⁴⁰ Holmberg konkluderer også ift. politiets skøn: ”*Samtidigt bygger mange konkrete afgørelser på en vurdering af hvem betjentene står overfor, snarere end på, hvad den konkrete overtrædelse består i. En „røv” kan få en bøde, hvor en „god dansk borger” slipper med en advarsel.*”¹⁴¹

Holmbergs observationer i undersøgelsen viser også, at ”*en større gruppe af mennesker, der i kraft af deres etniske tilhørsforhold, udseende, geografiske opholdssted eller andre kendetegn, bliver udsat for gentagne kontroller fra politiets side, på trods af, at de ikke kan sættes i*

¹³² Ibid., s. 168

¹³³ Ibid., s. 168

¹³⁴ Lektor, Center for Interdisciplinary Studies of Law ved København Universitet

¹³⁵ Lars Holmberg, *Inden for lovens rammer – Politiets arbejdsmetoder og konkrete skøn*, Gyldendal, 1999 (Herefter benævnt *Inden for lovens rammer*)

¹³⁶ Ibid., s. 220

¹³⁷ Ibid., s. 221

¹³⁸ Ibid., s. 221

¹³⁹ Ibid., s. 221

¹⁴⁰ Ibid., s. 222

¹⁴¹ Ibid., s. 221

forbindelse med lovovertrædelser af nogen art. (...) Særligt hvad de etniske minoriteter angår, er det klart, at politiets praksis af disse må ses som en del af en større sammenhæng. (...) Hvad de etniske minoriteter angår, er der det yderligere problem, at de kendetegn, politiets tager udgangspunkt i, ikke er selvvalgte, og ikke kan fravælges.”

Altså kunne der være tegn på, at politiet ikke overholder lighedsprincippet i nogle tilfælde, som Henricson i sin fremstilling giver udtryk for. Der er også indikatorer på, jf. Holmbergs konklusioner, at dette kan ramme skævt for borgere med anden etnisk baggrund end dansk. Uagtet må det antages at være en usaglig forskelsbehandling, jf. lighedsprincippet, såfremt politiet i deres arbejde vurderer på, hvem de står overfor i stedet for at vurdere, hvad en evt. overtrædelse består i. Usagligheden består i, at politiets forudfattede meninger om bestemte samfundsgrupper, herunder etniske minoriteter, afgør, hvorvidt den pågældende skal slippe med en advarsel, have en bøde, skrives el.lign. Holmberg formoder på baggrund af sin undersøgelse, at ”en god dansk borger” for en overtrædelse vil slippe med en advarsel, hvor andre vil få en bøde. Denne praksis må derfor anses ikke at være i uoverensstemmelse med hverken den almindelige- eller den specielle lighedsgrundsætning eller magtfordrejningsgrundsætning.

2.3.3. Straffelovens § 266 b

STRFL § 266 b, stk. 1 lyder: ”Den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.” Det betyder, at det er fremsættelsen af en udtalelse eller anden meddelelse, hvori der er et strafbart forhold, hvis udtalelsen resulterer i, at en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. Hvis udtalelsen eller meddelelsen kun omhandler en enkelt person, så udelukkes anvendelsen af bestemmelsen ikke, såfremt udtalelsen eller meddelelsen indeholder en trussel, forhånelse eller nedværdiggørelse af vedkommendes race mv.¹⁴²

Politiets ansatte er, ligesom den almene borger, underlagt STRFL, hvorfor en sådan udtalelse kan straffes, jf. STRFL § 266 b, såfremt der ikke forelægger en hjemmel til et politiretligt indgreb. Dette ses i Tfk 2009.529 L, hvor en politiassistent på sin offentlige blog bl.a. havde

¹⁴² Knud Waaben, Strafferettens specielle del, Karnov Group, 2014, 6. reviderede udgave ved Lars Bo Langsted, s. 255

skrevet et indlæg rettet mod ”perkere” og ”indvandrere”, hvori hun havde skrevet, at ”(...) De er farlige (...) disse små uhyrer.” og at de skulle ”sendes »ad helvede til«”. Dette fordi, at politiassistenten var blevet kaldt på arbejde i en weekend; ”på det pågældende tidspunkt var indvandrerne på Nørrebro begyndt at lave ballade igen.”¹⁴³

Retten fandt, at ”Udtalelserne findes i den sammenhæng de fremkommer at indholde nedsættende og forhånende udtalelser mod denne gruppe personer.”¹⁴⁴ Politiassistenten blev idømt 10 dagbøder a 400 kr.

¹⁴³ Tfk 2009.529 L

¹⁴⁴ Tfk 2009.529 L

Kapitel 3 – Forbuddet mod diskrimination

I Danmark er diskriminationsforbuddet reguleret på grundlovsniveau, jf. GRL § 70. Retten til ikke at blive diskrimineret, jf. GRL § 70, gælder for så vidt der er tale om, at diskriminationen sker pga. et individs trosbekendelse eller afstamning. I EMRK er der ligeledes et diskriminationsforbud, jf. EMRK art. 14. Bestemmelsen er bredere end GRL § 70, da denne forbyder enhver form for diskrimination, herunder på grund af køn, race, farve mm. Bestemmelserne behandles begge nedenfor.

3.1. Grundlovens § 70

GRL § 70 indeholder i sit første led et forbud mod forskelsbehandling og lyder: ”*Ingen kan på grund af sin trosbekendelse eller afstamning berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder*”. Der er altså i bestemmelsen tale om et forbud mod forskelsbehandling af et individs borgerlige og politiske rettigheder på grund af et individs trosbekendelse eller afstamning. Det er antaget af Michael Hansen Jensen¹⁴⁵, at ”*Bestemmelsens forbud retter sig såvel mod lovgivningsmagten som mod den offentlige forvaltning*”¹⁴⁶ – og dermed også politiet.

GRL § 70 beskytter både mod direkte- og indirekte diskrimination.¹⁴⁷ Dvs. både det forhold, at en person pga. sin trosbekendelse eller afstamning bliver stillet dårligere end en anden borger, og det forhold, at en borger pga. sin trosbekendelse eller afstamning af ”*en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis stiller personer (...) ringere end andre personer.*”¹⁴⁸

Det antages af Jens Elo Rytter¹⁴⁹, at begrebet ’trosbekendelse’ omfatter ”*(...) en persons tilhørsforhold eller bekendelse til en bestemt religion eller ikke-religiøs tro.*”¹⁵⁰ Dertil antages det af Rytter, at begrebet ’afstamning’ omfatter race, hudfarve og nationale eller etniske oprindelse.¹⁵¹ Derved skal begreberne tolkes bredt.

Diskrimination kan dog tillades, såfremt den er sagligt begrundet.¹⁵² Et eksempel herpå er RPL § 56, stk. 1, hvoraf det fremgår: ”*En dommer må i retsmøder ikke fremtræde på en måde, der*

¹⁴⁵ Professor ved Juridisk institut ved Aarhus Universitet

¹⁴⁶ Jens Peter Christensen m.fl., Dansk Statsret, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2016, 2. udgave, s. 391

¹⁴⁷ Individets grundlæggende rettigheder, s. 437

¹⁴⁸ Institut for Menneskerettigheder, Drop diskrimination Begrebskatalog, 2011, s. 7.

¹⁴⁹ Professor i forfatningsret, menneskerettigheder og folkeret ved Det Juridiske Fakultet ved København Universitet

¹⁵⁰ Individets grundlæggende rettigheder, s. 438

¹⁵¹ Ibid., s. 438 med henvisninger.

¹⁵² Ibid., s. 438

er egnet til at blive opfattet som en tilkendegivelse om den pågældendes eventuelle religiøse eller politiske tilhørsforhold eller om den pågældendes holdning til religiøse eller politiske spørgsmål i øvrigt.” Loven blev indsat ved Lov nr. 495 af 12/6/2009. Det fremgår af forarbejderne hertil, at formålet med lovændringen er, at dommerne skal fremstå neutrale.¹⁵³ Det fremgår dertil af forarbejderne, at da forslaget til retsplejelovens § 56 ”(...) omfatter alle religiøse tilhørsforhold og meningstilkendegivelser om religiøse spørgsmål, og da den foreslåede bestemmelse i øvrigt er båret af et sagligt hensyn til at sikre dommeres neutrale fremtræden under retsmøder, rejser bestemmelsen ikke spørgsmål i forhold til grundlovens § 70.”¹⁵⁴ I et tænkt eksempel ville loven være problematisk og eventuelt grundlovstridig, jf. GRL § 70, såfremt det kun var den jødiske kalot eller det islamiske hijab, der var tale om – eller hvis der havde været tale om et forbud mod specifikke afstamminger.

Som nævnt ovenfor er der et forbud mod forskelsbehandling af et individs borgerlige og politiske rettigheder på grund af et individs trosbekendelse eller afstamning. Begrebet ”borgerlige og politiske rettigheder” skal fortolkes bredt.¹⁵⁵ Begrebet antages af Rytter at ”omfatte enhver retsposition, der er garanteret gennem lovgivning, administrativ praksis m.v. (...) f.eks. adgang til ansættelse, offentlige indgreb, offentlige tilladelser, offentlige ydelser, ægteskab, forældremyndighed, adoption, adgang til at indgå aftaler, arveret m.m.”¹⁵⁶ Dvs. at GRL § 70 sikrer beskyttelse mod forskelsbehandling på grund af et individs trosbekendelse eller afstamning ved alt af politiets virksomhed.

3.2. EMRK art. 14

EMRK indeholder, som nævnt ovenfor, ligeledes et diskriminationsforbud, jf. EMRK art. 14. Artiklen lyder: ”Nydelsen af de i denne Konvention anerkendte rettigheder og friheder skal sikres uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørighed til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold.” Dermed forbydes enhver form for diskrimination i EMRKs art. 14, da oplystningen af baggrunden for diskriminationen ikke er udtømmende, jf. bestemmelsens ordlyd om ”ethvert andet forhold.”

¹⁵³ LFF nr. 98 af 19/12/2008, Bemærkninger til lovforslaget, Almindelige bemærkninger, 1. Indledning

¹⁵⁴ LFF nr. 98 af 19/12/2008, Bemærkninger til lovforslaget, Almindelige bemærkninger, 5. Lovforslagets forhold til grundloven, menneskerettighedskonventioner og EU-retten, 5.1. Grundloven, 5.1.2.

¹⁵⁵ Individets grundlæggende rettigheder, s. 438

¹⁵⁶ Ibid., s. 438

3.2.1. Diskriminationsbegrebet

På trods af, at der, som nævnt ovenfor, er tale om et forbud enhver form for diskrimination i EMRK art. 14, så er der kun tale om diskrimination, der sker i forbindelse med ”*Nydelsen af de i denne Konvention anerkendte rettigheder og friheder*”. Der er altså i artiklen tale om et forbud mod diskrimination ved alle EMRKs anerkendte rettigheder og friheder, herunder bl.a. retten til frihed og sikkerhed, jf. EMRK art. 5 og retten til respekt for privatlivet, jf. EMRK art. 8. Forbuddet mod diskrimination i EMRK art. 14 gælder altså kun inden for EMRKs anvendelsesområde.¹⁵⁷ Forbuddet mod diskrimination i EMRK er altså, jf. artiklens ordlyd, tæt forbundet med de øvrige materielle bestemmelser i EMRK, da diskriminationsforbuddet er afhængigt af, at den pågældende handling, situation el.lign., relaterer sig til en af EMRKs øvrige materielle bestemmelser.¹⁵⁸ Dette resulterer i, at såfremt der foreligger diskrimination, jf. EMRK art. 14, så statueres krænkelsen af art. 14 i sammenhold med den artikel, der anses for at vedrøre diskrimination.¹⁵⁹ I et tænkt eksempel vil der herved foreligge diskrimination, såfremt etniske minoriteter konsekvent fratages deres ret til frihed og sikkerhed af politiet, jf. EMRK art. 5

EMRK art. 14 er altså kun anvendelig i sager, hvor der foreligger en forbindelse til en af EMRKs materielle bestemmelsers område.¹⁶⁰ Modsat ses det i EMRKs 12. tillægsprotokol der indeholder et generelt forbud mod diskrimination – da denne ikke er ratificeret af Danmark, behandles den ikke yderligere i specialet.¹⁶¹ Kravet om den materielle bestemmelse i EMRKs art. 14 anses dog af Rytter for at blive fortolket yderst lempeligt, da der i praksis ses, at forskelsbehandlingen blot skal berøre eller have en forbindelse til mindst én af de materielle rettigheder.¹⁶² Dermed har EMRK art. 14 et bredt anvendelsesområde, der grundet EMDs praksis og dynamiske fortolkning har fået et bredere diskriminationsforbud, end konventionens ordlyd tilskriver. Dette ses f.eks. i sagen E.B. v. France (2008). Sagen omhandler diskrimination af en homoseksuel kvinde, som fik afslag på ansøgning på adoptionsbevilling.¹⁶³ Der er i mellemtiden ikke en ret til adoption i EMRK, men der er i EMRK art. 8 en ret til respekt for

¹⁵⁷ Ibid., s. 437

¹⁵⁸ Ibid., s. 439

¹⁵⁹ Ibid., s. 439

¹⁶⁰ Ibid., s. 439

¹⁶¹ Ibid., s. 436-437

¹⁶² Ibid., s. 439-440

¹⁶³ E.B. v. France (2008), para. 45

privatliv og familieliv, som EMD anvender i sagen sammenholdt med EMRK art. 14.¹⁶⁴ Baggrunden herfor skal findes i dommen, hvor EMD skriver: ”*Whilst Article 8 of the Convention is silent as to this question, the Court notes that French legislation expressly grants single persons the right to apply for authorisation to adopt and establishes a procedure to that end. Accordingly, the Court considers that the facts of this case undoubtedly fall within the ambit of Article 8 of the Convention. Consequently, the State, which has gone beyond its obligations under Article 8 in creating such a right – a possibility open to it under Article 53 of the Convention – cannot, in the application of that right, take discriminatory measures within the meaning of Article 14.*”¹⁶⁵ Altså tolkes elementet af privat- og familieliv af EMD i dommen som, at diskriminatoriske tiltag, jf. EMRK art 14, ikke må tages i forbindelse med adoptionsbevillingssagen.

EMRK art. 14 gælder for det offentlige, men det antages af Rytter, at EMRK art. 14 i kraft af doktrinet om statens positive forpligtelse også har relevans ved diskrimination mellem private.¹⁶⁶ I kraft af, at politiet, som specialet har til hensigt at undersøge, falder ind under offentlige myndigheder, vil statens positive forpligtelse ved diskrimination mellem private ikke behandles yderligere i specialet.

Ligesom med GRL § 70 er der tale om diskrimination i EMRKs forstand, når en person eller gruppe behandles dårligere uden en saglig eller rimelig begrundelse.¹⁶⁷ Se evt. eksemplet om retsplejelovens § 56 under afsnit 3.1., der kan anvendes analogt. For EMRKs vedkommende kunne der være tale om, at EMRK art. 14 igennem retsplejelovens § 56 krænkes ved en krænkelse af den materielle ret i EMRK art. 9 om retten til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed, men da der netop ikke sker diskrimination ved, at sikre dommers neutrale fremtræden under retsmøde for alle religioner, politiske anskuelser mv., så er der ikke en gruppe, der bliver behandlet dårligere end en anden, hvorfor kravet om saglighed er opfyldt. Samme pointe rejses i forarbejderne til retsplejelovens § 56.¹⁶⁸

¹⁶⁴ E.B. v. France (2008), para. 32

¹⁶⁵ E.B. v. France (2008), para. 49

¹⁶⁶ Ibid., s. 437

¹⁶⁷ Ibid., s. 441

¹⁶⁸ LFF nr. 98 af 19/12/2008, Bemærkninger til lovforslaget, Almindelige bemærkninger, 5. Lovforslagets forhold til grundloven, menneskerettighedskonventioner og EU-retten, 5.2. Menneskerettighedskonventioner, 5.2.4.

Det er altså derved kun den diskriminerende forskelsbehandling, som EMRK art. 14 beskytter imod.¹⁶⁹ Den er derved kun tilladt, jf. ovenfor, såfremt forskelsbehandlingen er saglig og proportional.¹⁷⁰ Dertil beskytter EMRK art. 14, ligesom GRL § 70, både mod direkte- og indirekte diskrimination.¹⁷¹

3.2.2. Direkte og indirekte diskrimination

EMRK art. 14 beskytter, som nævnt overfor, både mod direkte- og indirekte diskrimination. Dvs. at EMRK art. 14 både beskytter individet mod det forhold, at er individ pga. de oplyste grunde i bestemmelsen¹⁷², bliver stillet dårligere end et andet individ, og det forhold, at et individ pga. en eller flere af de oplyste grunde i bestemmelsen¹⁷³ af ”*en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis stiller personer (...) ringere end andre personer.*”¹⁷⁴

3.2.2.1. Direkte diskrimination

EMRK art. 14 beskytter mod direkte diskrimination; altså det forhold, at baggrunden for diskriminationen direkte bunder i f.eks. individets race, farve, sprog mv. Dvs. når diskriminationen består ved, at et usagligt kriterium ligges til grund for at forskelsbehandle beskyttelsesgruppen i EMRK art. 14.¹⁷⁵ Rytter peger på de såkaldte ’suspekter kriterier’, som værende kriterier for forskelsbehandling, der ”*aldrig eller kun helt undtagelsesvis kunne retfærdiggøres*”¹⁷⁶. Disse beskyttelseshensyn er; race, etniske og nationale oprindelse, køn, fødsel, nationalitet, religion, politiske anskuelser og seksuelle orientering. Dertil følger der de beskyttelseshensyn, som individet ikke selv har valgt; race, etniske og nationale oprindelse, køn og fødsel. Rytter ligger til grund, at det følger af ”*principper om alle menneskers lige værdighed, at man normalt ikke kan forskelsbehandle alene af disse grunde.*”¹⁷⁷ Rytter peger desuden på, at ”*religion og politisk frihed nyder særlig beskyttelse i et demokratisk samfund, og forskelsbehandling på dette grundlag er derfor også normalt udelukket.*”¹⁷⁸ Dertil antager Rytter også, at et individs seksuelle orientering også er særligt beskyttet, da denne ”*hører til*

¹⁶⁹ Individets grundlæggende rettigheder, s. 441

¹⁷⁰ Ibid., s. 441

¹⁷¹ Ibid., s. 441

¹⁷² Ikke udtømmende, jf. artiklens ordlyd.

¹⁷³ Ikke udtømmende, jf. artiklens ordlyd.

¹⁷⁴ Institut for Menneskerettigheder, Drop diskrimination Begrebskatalog, 2011, s. 7.

¹⁷⁵ Individets grundlæggende rettigheder, s. 441

¹⁷⁶ Ibid., s. 441

¹⁷⁷ Ibid., s. 442 m. henvisninger

¹⁷⁸ Ibid., s. 442 m. henvisninger

kernen i individets privatliv.”¹⁷⁹ Rytter stipulerer derfor, at forskelsbehandling af de suspekter kriterier næsten altid vil udgøre diskrimination – dette modsat f.eks. alder, indtægt, uddannelse mv.¹⁸⁰ De ikke-suspekter kriterier vil derfor oftest vurderes på baggrund af kriterierne for diskrimination, der er gennemgået i afsnit 3.2.3.

3.2.2.2. Indirekte diskrimination

EMRK art. 14 beskytter mod direkte diskrimination; altså det forhold, hvor virkningen af en bestemmelse, betingelse, praksis el.lign. er diskriminerende, og derved ”medfører en faktisk forskelsbehandling, idet de alene eller dog i særlig grad rammer bestemte persongrupper”¹⁸¹ Rytter ligger til grund, at der ved sådanne bestemmelser og lign. er tale om, at man indirekte stiller nogle individer ringere end andre, hvilket kan være tegn på skjult diskrimination.¹⁸² En anden form for indirekte diskrimination foreligger ved, at der træffes en beslutning, vedtages en lov osv., der bunder i saglige hensyn, men som resulterer i, at nogle diskrimineres, selvom det ikke har været til hensigt.¹⁸³ Her er det afgørende, hvorvidt beslutningen, loven osv., er nødvendig og proportional.¹⁸⁴ Særligt ved den anden form for indirekte diskrimination vil kriterierne for diskrimination få større betydning. Kriterierne er gennemgået i afsnit 3.2.3.

3.2.3. Kriterierne for diskrimination

Der er i alt tre kriterier, der skal opfyldes før, at der er tale om diskrimination. Kriterierne er særligt relevante ved vurderingen af, om diskriminationen er ulovlig, jf. EMRK art. 14, mht. de ikke-suspekter kategorier, samt ved indirekte diskrimination.¹⁸⁵ Grunden til, at relevansen ikke er den samme for de suspekter kategorier er, at der for de suspekter kategorier gælder, som nævnt ovenfor, at diskriminationen af disse grupper næsten altid vil anses som værende usaglig.

Det første kriterie bygger på, hvorvidt der overhovedet foreligger en forskelsbehandling, når der sammenlignes med sammenlignelige situationer. Det kan f.eks. være en situation, hvor to biler med hhv. en etnisk dansk fører og en fører med anden etnisk baggrund end dansk, bliver bragt til standsning af politiet for samme forhold, men hvor føreren med anden etnisk baggrund end dansk får en hårdere behandling. Dog vil det nok altid være sådan, at to sager aldrig er helt

¹⁷⁹ Ibid., s. 442 m. henvisninger

¹⁸⁰ Ibid., s. 442

¹⁸¹ Ibid., s. 442

¹⁸² Ibid., s. 442

¹⁸³ Ibid., s. 442

¹⁸⁴ Ibid., s. 442-443

¹⁸⁵ Ibid., s. 443-445

ens, hvilket også antages af Rytter.¹⁸⁶ Derfor skal det første kriterie bruges til at frasortere de situationer, hvor et individ klager over en situation, der ikke er sammenlignelig. Dette kan f.eks. være i en situation, hvor man klager over, at nogle jobs kræver en specifik uddannelse, hvorimod andre ikke gør det. Situationen er ikke sammenlignelig, da der er forskel på situationerne, erhvervet, den nødvendige kompetence mv. Derfor bruges dette første kriterie til at fastlægge, om der 1) foreligger en forskelsbehandling og 2) om forskelsbehandlingen er sket i en sammenlignelig situation.

Når det første kriterie er opfyldt, så kigges der derefter på det andet kriterie, der bygger på, hvorvidt forskelsbehandlingen har et sagligt/legitimt formål. Rytter antager, at såfremt der ikke foreligger et sagligt eller legitimt formål for forskelsbehandlingen, så *”foreligger der allerede derfor diskrimination.”*¹⁸⁷ Rytter antager, at det er samfundsudviklingen, der er indikator for, hvornår en forskelsbehandling er saglig; og derfor er det ikke nødvendigvis statistisk materiale der skal ligges til grund – Rytter peger på, at f.eks. forskelsbehandling af kvinder tidligere forekom naturligt.¹⁸⁸ Rytter ligger til grund, at det klare udgangspunkt i dag er, at det ikke kan være *”legitimt at behandle en person ringere end andre alene på grund af vedkommendes race/etniske oprindelse, religion, køn, politiske overbevisning, seksuel orientering eller handicap.”*¹⁸⁹ Rytter peger dog på, at positiv særbehandling kan være legitimt.¹⁹⁰ Positiv særbehandling anses ikke for at være relevant for specialets problemstilling, hvorfor det ikke vil blive behandlet yderligere.

Det tredje og sidste kriterie bygger på, hvorvidt forskelsbehandlingen er proportionel set i forhold til formålet. Kriteriet er tænkt til de situationer, hvor forskelsbehandlingen antages at have et sagligt/legitimt formål, da forskelsbehandlingen her ikke må være uproportional.¹⁹¹ Vurderingen heraf er en afvejning mellem forskelsbehandlingens nødvendighed og rimelighed sammenholdt med skaden den må medføre for et individ/gruppe.¹⁹² Kriteriet anses af Rytter for særligt at få betydning ved sager om indirekte diskrimination, da der her kan være tale om en

¹⁸⁶ Ibid., s. 443

¹⁸⁷ Ibid., s. 444

¹⁸⁸ Ibid., s. 444

¹⁸⁹ Ibid., s. 444

¹⁹⁰ Ibid., s. 444

¹⁹¹ Ibid., s. 445

¹⁹² Ibid., s. 445

tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis – her vil spørgsmålet rejses omkring, hvorvidt bestemmelsen osv., reelt er nødvendig og rimelig.¹⁹³

¹⁹³ Ibid., s. 445

Kapitel 4 – Retten til frihed og sikkerhed

I Danmark er retten til frihed reguleret på grundlovsniveau, jf. GRL § 71. Retten til frihed, jf. GRL § 71, gælder for så vidt der er tale om, at friheden fratages individet pga. et individs politiske, religiøse overbevisning eller afstamning. I EMRK er der en ret til frihed og sikkerhed, jf. EMRK art. 5. Bestemmelsen er bredere end GRL § 71, da denne opstiller ”en udtømmende opregning af tilladte frihedsberøvelsesgrunde”¹⁹⁴, og da den dertil ”også beskytter mod begrænsninger i individets bevægelsesfrihed, der er mindre vidtgående end en egentlig frihedsberøvelse.”¹⁹⁵. Uddrag af bestemmelserne gennemgås begge nedenfor. Frihedsberøvelsen kan kun finde sted med klar hjemmel, såfremt frihedsberøvelsen er begrundet i tungtvejende hensyn, og hvis individet ved frihedsberøvelsen har adgang til en betryggende domstolskontrol.¹⁹⁶ Domstolskontrollen er ikke behandlet yderligere i specialet.

4.1. Frihedsberøvelsesbegrebet

Begrebet ’frihedsberøvelse’, der forudsættes ved brugen af både GRL § 71 og EMRK art. 5, er ikke klart defineret, men er generelt karakteriseret ved, at en offentlig myndighed forhindrer en person ”i at forlade et nærmere afgrænset sted eller område.”¹⁹⁷ Bestemmelserne sigter mod en beskyttelse af den fysiske tilbageholdelse eller indespærring, hvorfor der kan foreligge klare tilfælde af frihedsberøvelse; f.eks. anholdelser, varetægtsfængslinger, afsoninger, detentionsanbringelser, tvangsindlæggelser, tvangsisolering mv.¹⁹⁸

Der foreligger dog også tvivlsomme tilfælde, der kræver en helhedsvurdering af, hvorvidt der har fundet en frihedsberøvelse sted, hvor indgrebets intensitet og betydningen for personens fysiske frihed vurderes.¹⁹⁹ Rytter antager, at mindre begrænsninger i individets bevægelsesfrihed ikke udgør en frihedsberøvelse, men at sådanne begrænsninger skal vurderes efter EMRKs tillægsprotokol 4, artikel 2.²⁰⁰ Bestemmelsen findes ikke at have særlig relevans for specialet, hvorfor denne ikke behandles yderligere.

For ovennævnte helhedsvurdering har spørgsmålet om, i hvilket omfang en persons bevægelsesfrihed begrænses, stor betydning, da frihedsberøvelse også kan angå, at en person

¹⁹⁴ Ibid., s. 159

¹⁹⁵ Ibid., s. 160

¹⁹⁶ Ibid., s. 159

¹⁹⁷ Ibid., s. 161

¹⁹⁸ Ibid. s. 161-162

¹⁹⁹ Ibid., s. 162

²⁰⁰ Ibid., s. 162

geografisk er afgrænset. Dette antages af Rytter ikke at være tilfældet, når f.eks. ”en person forbydes at rejse ud af landet og fratages sit pas, eller hvor en person får et polititilhold og forbud mod at opholde sig på bestemte lokaliteter.”²⁰¹ Derimod antages det af Rytter, at det formentligt er tilstrækkeligt, hvis en person kan sanktioneres med trussel om straf, såfremt denne forlader et nærmere afgrænset område. Dette er tilfældet i UfR 1959.346 H, hvor en borger idømmes ”(...) husarrest som disciplinærstraf i medfør af § 7 i lov nr. 187 af 20. maj 1933 som ændret ved lov nr. 145 af 23. april 1952 overfor civilarbejdspligtige på grund af ulydighed, forsømmelse eller andet slet forhold”.²⁰² Her fandt Højesteret, at husarresten måtte anses for at være en frihedsberøvelse, hvis lovlighed kunne efterprøves af domstolene, jf. GRL § 71, stk. 6.

I helhedsvurderingen omfattes også indgrebets varighed, da Rytter antager, at der formentlig gælder en nedre tidsmæssig bagatelgrænse for, hvornår et indgreb kan anses for at have været frihedsberøvende. Dette ses f.eks. i UfR 1994.677/1 H, hvorefter en person blev sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og derfor visiteret i form af en legemsbesigtigelse indeholdende ”»afklapning« på tøjet og undersøgelse af lommer og pung”²⁰³, der varede i ca. 2 minutter, hvorefter sigtelsen frafaldt. I sagen udtaler Højesteret, at en sådan visitation ikke er et indgreb, der kan sidestilles med en anholdelse. Ift. EMRK art. 5 anså EMD i sagen Gillan & Quinton v. The United Kingdom, der er nærmere gennemgået nedenfor i afsnit 6.1.4., at to visitationer på under 30 minutter ansås at være ”(...) indicative of a deprivation of liberty within the meaning of Article 5 § 1”²⁰⁴; altså et tegn på frihedsberøvelse, da de to personer ved en nægtelse af visitationerne, kunne have været blevet arresteret, tilbageholdt på en politistation og være blevet anklaget for et strafferetligt forhold.²⁰⁵

Ligesom, at det i helhedsvurderingen skal indgå som et element, at en persons bevægelsesfrihed begrænses, og hvor længe indgrebet varer, så skal vilkårene og mulighederne for social kontakt også indgå i vurderingen; f.eks. om individet grundet den geografiske placering faktisk bliver isoleret fra omverdenen eller, hvis individet skal bede om tilladelse til at forlade stedet.²⁰⁶ Dertil

²⁰¹ Ibid., s. 163

²⁰² UfR 1959.346 H

²⁰³ UfR 1994.677/1 H

²⁰⁴ Gillian & Quinton v. Great Britain (2010), pkt. 57

²⁰⁵ Ibid., pkt. 57

²⁰⁶ Individets grundlæggende rettigheder, s. 162-163

indgår indgrebets omstændigheder og kontekst også i helhedsvurderingen.²⁰⁷ Rytter antager, at der til vurderingen af, om der foreligger en frihedsberøvelse, skal kigges på situationens omstændigheder og konteksten, hvis individet er forelagt institutionelle begrænsninger af den fysiske frihed, f.eks. ved skolebørn og soldater.²⁰⁸

Oftest vil en frihedsberøvelse være et konkret og individuelt indgreb; hvor altså et individ frihedsberøves, men Rytter stipulere, at frihedsberøvelse også foreligger ved f.eks. masseanholdelser af demonstranter, eller når en hel befolkningsgruppe interneres.²⁰⁹

Ovenstående forhold, der skal indgå i helhedsvurderingen af, om der foreligger et indgreb, støtter ret på sagen, *Uzzardi v. Italy* (1980), hvorefter EMD i vurderingen af, om der forelå frihedsberøvelse inddragede ovenstående punkter i helhedsvurderingen. EMD fandt i dommen, at der var tale om frihedsberøvelse, da Guzzardi 1) kun måtte bevæge sig rundt på 2,5 km², på en lille del af en ø, hvilket EMD fandt var for lille, 2) kun måtte få familiebesøg og være sammen med de, som også var i samme situation som ham selv, og derfor ikke var i kontakt med omverdenen, 3) var under overvågning i alle døgnets timer og dagligt skulle melde sig til myndighederne, og dertil skulle have en forudgående tilladelse til at bevæge sig uden for område og 4) at ovenstående varede i 16 måneder.²¹⁰

Helhedsvurderingen skal altså ligges til grund ved de tilfælde, hvor det er tvivlsomt, hvorvidt der er tale om, at frihedsberøvelse har fundet sted.

4.2. Grundlovens § 71

GRL § 71, stk. 1 lyder: ”*Den personlige frihed er ukrænkelig. Ingen dansk borger kan på grund af sin politiske eller religiøse overbevisning eller sin afstamning underkastes nogen form for frihedsberøvelse.*” Der er altså tale om et forbud mod frihedsberøvelse på grund af et individs politiske, religiøse overbevisning eller afstamning. Bestemmelsen omhandler alene det forhold, at et individ frihedsberøves, og indeholder dermed ikke et krav til forholdene under berøvelsen.²¹¹ Forholdene under berøvelsen er derimod reguleret af EMRK art. 3 eller 8.

Det fremgår af § 71, stk. 2, at frihedsberøvelse kun kan finde sted med hjemmel i loven. Hjemmelskravet skal fortolkes sådan, at der skal være en klar hjemmel til indgrebet, antager

²⁰⁷ Ibid., s. 164

²⁰⁸ Ibid., s. 164 med henvisninger

²⁰⁹ Ibid., s. 165

²¹⁰ *Uzzardi v. Italy* (1980), pkt. 95

²¹¹ Individets grundlæggende rettigheder, s. 160

Rytter.²¹² Dertil antages det af Rytter, at der i dansk ret er tale om en grundsætning herfor, hvorefter der skal være *”klar og utvetydig lovhjemmel for enhver frihedsberøvelse.”*²¹³ Til understøttelse af påstanden foreligger dommen, UfR 1925.277 H, hvorefter der rejses påstand om, at *”Justitsministeriet har savnet fornøden Lovhjemmel til efter Straffetidens Udløb at berøve ham Friheden, og paastaaet Ministeriet kendt uberettiget til at tilbageholde ham samt dømt til at betale ham en efter Rettens Skøn fastsat”*²¹⁴, da reglerne om frihedsberøvelse af sindssyge blev forsøgt anvendt på sagsøgeren, der var seksuelt perverteret, men af Retslægerådet ikke anset for at være sindssyg eller åndssvag.²¹⁵ Landsretten fandt, at *”(…) der ikke kunne være Spørgsmaal om nogen analogisk Anvendelse af Bestemmelserne paa Sagsøgeren, allerede under Hensyn til den Grundsætning, der finder sit Udtryk i Grundlovens § 78 og Lovgivningens øvrige Bestemmelser om Betingelserne for Indgreb i den personlige Frihed, idet Værnet for denne er saaledes lovfæstet, at en direkte og utvetydig Lovhjemmel maa udfordres for enhver Frihedsberøvelse.”*²¹⁶ Højesteret tiltrådte landsrettens dom og tilkendte sagsøgeren erstatning. Dermed er det i Højesteret stadfæstet, at der skal foreligge en klar hjemmel ved frihedsberøvelser, og at en lovhjemmel ikke må anvendes analogt for et andet forhold i denne forbindelse.

Frihedsberøvelser skal iht. GRL § 71 have en legitim grundelse. Her har staten iht. GRLs bestemmelse få begrænsninger på, hvad der ikke kan anses at være legitimt; nemlig de materielle begrænsninger, der er nævnt i GRL § 71, stk. 1.²¹⁷ Der er tale om hhv. begrænsninger i at frihedsberøve individet grundet deres politiske eller religiøse overbevisning eller deres afstamning – hvad end de måtte være indre overbevisninger eller ytringer.²¹⁸ Bestemmelsen antages af Rytter for ikke at beskytte *”mod eventuel frihedsstraf som følge af politisk/religiøst motiverede strafbare handlinger eller ytringer.”*²¹⁹ Dette kunne f.eks. være straf efter bestemmelserne om terrorisme, jf. STRFL 13. kapitel eller STRFL § 266 b.

²¹² Ibid., s. 166

²¹³ Ibid., s. 166

²¹⁴ UfR 1925.277 H

²¹⁵ Ibid.

²¹⁶ Ibid.

²¹⁷ Individets grundlæggende rettigheder, s. 167-168

²¹⁸ Ibid., s. 168

²¹⁹ Ibid., s. 168

Det antages dertil af Rytter, at der i GRL § 71 ikke er et krav om, at en evt. frihedsberøvelse skal være hverken nødvendig eller proportional, da statens mulighed for frihedsberøvelse ikke begrænses af bestemmelsens ordlyd.²²⁰

4.3. EMRK art. 5

EMRK art. 5, stk. 1 lyder: ”*Enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i følgende tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde*”. Bestemmelsen omhandler alene det forhold, at et individ frihedsberøves i overensstemmelse med frihedsberøvelsesbegrebet, og indeholder dermed ikke et krav til forholdene under berøvelsen.²²¹ Forholdene under berøvelsen er derimod reguleret af EMRK art. 3 eller 8.

EMRK art. 5 indeholder, modsat GRL § 71, en udtømmende opregning af de tilladte frihedsbegrundelsesregler. Disse er oplistet i EMRK art. 5, stk. 1, litra a-f og omfatter: a) lovlig afsoning efter dom, b) lovlig anholdelse eller forvaring mhp. at påtvinge lovlige domstolspåbud eller pligter foreskrevet ved lov, c) frihedsberøvelse mhp. at stille et individ for en kompetent retlig myndighed ved begrundet mistanke om en retsstridig handling eller mhp. at forhindre nært forestående kriminalitet, d) frihedsberøvelse af mindreårige mhp. sociale foranstaltninger, e) frihedsberøvelse mhp. at hindre spredning af smitsomme sygdomme, drankere, narkomaner mm., f) frihedsberøvelse mhp. at hindre udlændinge adgang til landet, såfremt denne ikke har en ret til adgang til landet, f.eks. i asyl- og udvisningssager. Dermed er bestemmelsen mere konkret end grundlovens bestemmelse, og det antages af Rytter, at oplistningen skal fortolkes indskrænkende.²²² Dog vil der være frihedsberøvelsessituationer, som ikke er dækket ind under ovenstående oplistning, f.eks. ”typer af frihedsberøvelse, som er almindeligt forekommende og fremstår som velbegrundede i samfundets eller individets egen interesse, men som vanskeligt eller slet ikke lader sig indpasse i nogen af artikel 5’s kategorier.”²²³ Det antages af Rytter, at disse typer af frihedsberøvelser alligevel til dels behandles i EMD i praksis²²⁴, f.eks. i EMDs dom, *Steel and others v. The United Kingdom* (1998), hvor anholdelser begrundet i

²²⁰ Ibid., s 172-173

²²¹ Ibid., s. 160

²²² Ibid., s. 168 med henvisninger

²²³ Ibid., s. 169

²²⁴ Ibid., s. 169

fredskrænkelser blev behandlet efter EMRK art. 5, stk. 1, litra c, på trods af, at der ikke var tale om en frihedsberøvelse efter litra c's ordlyd om en forbrydelse.²²⁵

Der er i EMRK art. 5 ikke et direkte krav om nødvendighed eller proportionalitet, men et krav om lovlighed²²⁶. Der skal altså være en hjemmel til at foretage frihedsberøvende indgreb, jf. EMRK art. 5. Det antages af Rytter, at EMD anvender en bred forståelse for begrebet 'lovlig'.²²⁷ EMD har derved fortolket lovlighed således, at fraværet af vilkårlighed er lovligt; dermed også, at indgrebet skal være nødvendigt og deraf proportionelt.²²⁸ Rytter antager dertil, at EMD i praksis kun anvender denne vurdering ved EMRK art. 5, stk. 1, litra b, c, d og e, og derfor ikke ved EMRK art. 5, stk. 1, litra a og f.²²⁹

²²⁵ Steel and others v. The United Kingdom (1998), pkt. 39

²²⁶ Lawful

²²⁷ Individets Grundlæggende rettigheder, s. 173

²²⁸ Ibid., s. 173 med henvisninger

²²⁹ Ibid., s. 173

Kapitel 5 – Retten til respekt for privatlivet

I følgende kapitel vil alene EMRK art. 8 blive behandlet for så vidt angår kropsvisitationer. Dermed vil EMRK art. 8 øvrige beskyttelsesgrundlag og GRL § 72 om retten til privatliv ikke blive behandlet, da denne ikke omfatter en beskyttelse mod kropsvisitationer mv., som EMRK art. 8 gør. På baggrund heraf inddrages GRL § 72 ikke i den videre behandling.

5.1. EMRK art. 8

EMRK art. 5, stk. 1 lyder: ”*Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.*” Det vil sige, at der i artiklen er indeholdt fire rettigheder. Omfattet af retten til respekt for privatlivet er retten til ikke at blive kropsvisiteret grundet vilkårlighed.²³⁰

Retten til respekt for privatlivet er ikke ubegrænset, da retten ofte må vige til fordel for vigtige samfundshensyn eller andres øvrige rettigheder. Dette ses på EMRK art. 8, stk. 2, som lyder: ”*Ingen offentlig myndighed kan gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, undtagen for så vidt det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.*” Dermed skal der i vurderingen af, hvorvidt der er sket et indgreb indgå en vurdering af følgende fire punkter: 1) Hvorvidt der foreligger et indgreb i en rettighed omfattet af art. 8, 2) hvorvidt indgrebet har hjemmel, 3) hvorvidt indgrebet forfølger et anerkendelsesværdigt formål og 4) hvorvidt indgrebet er nødvendigt i et demokratisk samfund.²³¹

Ift. første punkt skal det indgå, hvorvidt indgrebet fra de offentlige myndigheder, herunder politiet, berører et individ direkte og med en vis intensitet.²³² Ift. hjemmelsgrundlaget antages det af Rytter, at der er tale om, at der er et krav om, at en lovhjemmel, hvorfor f.eks. ikke-bindende ministerielle retningslinjer ikke opfylder kravet om lovhjemmel.²³³ Tredje punkt, der omhandler et anerkendelsesværdigt formål, omfatter de oplistede hensyn i EMRK art. 8, stk. 2. Ift. kravet om, at indgrebet skal være nødvendigt i et demokratisk samfund, antager Rytter, at dette er det vigtigste punkt i praksis, der indgår i vurderingen.²³⁴ Der er her tale om ”*en konkret afvejning mellem hensynet til individets privatliv m.v. og hensynet til de modstående samfunds-*

²³⁰ Ibid. 216-217

²³¹ Ibid., s. 210-211

²³² Ibid., s. 211

²³³ Ibid., s. 211

²³⁴ Ibid., s. 211

*og individinteresser, som begrundet indgrebet.*²³⁵ Des mere intensivt indgrebet er, des særligere overbevisende, skal begrundelsen være.²³⁶

Beskyttelsen i EMRK art. 8 er hovedsageligt møntet på offentlige myndigheder, men det antages af Rytter, at staten også har en positiv forpligtelse til at beskytte dets borgere mod indgreb fra private.

5.1.1. Kropsvisitation

Som nævnt ovenfor, omfatter af retten til privatliv retten til ikke at blive kropsvisiteret grundet vilkårlighed.²³⁷ Politiet har i almindelighed adgang til at foretage kropsvisitationer på åben gade i nogle tilfælde med henblik på at forebygge kriminalitet.²³⁸ Rytter antager, at EMRK art. 8 ikke udelukker ”*brugen af visitationszoner, hvor personer kan blive kropsvisiteret uden forudgående mistanke, men EMD stiller forholdsvis strenge krav til retsgarantierne mod misbrug og proportionaliteten for at undgå vilkårlighed.*”²³⁹ Dette ses i EMDs dom, Gillan & Quinton v. Great Britain (2010), der er behandlet nedenfor.

²³⁵ Ibid., s. 211

²³⁶ Ibid., s. 211

²³⁷ Ibid., s. 217

²³⁸ Ibid., s. 216

²³⁹ Ibid., s. 217

Kapitel 6 – Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis

6.1. EMD's praksis i henhold til etnisk profilering

Som nævnt ovenfor er race, etniske og nationale oprindelse, nationalitet og religion i den såkaldte suspekke kategori af beskyttelseshensyn. Direkte forskelsbehandling af disse kategorier vil derfor næsten altid betragtes som diskrimination. Der har i EMD været rejst sager, der relaterer sig til problemstillingen omkring etnisk profilering og legaliteten heraf. Der vil i det følgende være en gennemgang af de nogle domme med henblik på at udlede, hvornår etnisk profilering udøvet af politiet må anses at være i strid med EMRK.

6.1.1. D.H. & Others v. The Czech Republic (2007)

En af de ovennævnte domme er EMD-dommen, D.H. & Others v. The Czech Republic (2007), der omhandlede placeringen af romabørn i "specialskoler"²⁴⁰. Der blev rejst påstand om, at der ved placeringen af romabørn på specialskoler, foruden en objektiv eller rimelig begrundelse, var tale om diskrimination, da disse børn blev behandlet mindre gunstigt end ikke-romabørn i en sammenlignelig situation. EMD kom i sagen frem til, at "*Discrimination on account of, inter alia, a person's ethnic origin is a form of racial discrimination. Racial discrimination is a particularly invidious kind of discrimination and, in view of its perilous consequences, requires from the authorities special vigilance and a vigorous reaction.*"²⁴¹ Altså, at forskelsbehandling baseret på race og etnisk oprindelse er diskrimination, og at staten har en forpligtelse til at bekæmpe denne. Tjekkiet blev dømt i sagen, da det var godtgjort, at børnene uden objektiv og rimelig begrundelse var behandlet dårligere end ikke-romabørn i en sammenlignelig situation.²⁴²

6.1.2. Timishev v. Russia (2005)

Også i EMD-dommen, Timishev v. Russia (2005), var der tale om diskrimination på baggrund af etnicitet, da Timishev, der var af tjetjensk oprindelse, blev nægtet at få registreret sin permanente bopæl i Naltsjik, Rusland, da han tidligere havde haft bopæl i Tjetjenien.²⁴³ Retten fandt, at EMRK art. 14 var blevet brudt i sammenhold med EMRK art. 4 grundet Timishevs etniske ophav, da Rusland ikke kunne godtgøre forskelsbehandlingen mellem personer af tjetjensk og ikke-tjetjensk etnisk oprindelse.²⁴⁴ Retten fandt, at "(...) *that difference in treatment constituted racial discrimination within the meaning of Article 14 of the Convention*"²⁴⁵

²⁴⁰ D.H. & Others v. The Czech Republic (2007), pkt. 19

²⁴¹ Ibid., pkt. 176

²⁴² Ibid., pkt. 183-184

²⁴³ Timishev v. Russia (2005), pkt. 9-11

²⁴⁴ Ibid., pkt. 59

²⁴⁵ Ibid., pkt. 59

6.1.3. Hoffmann v. Austria (1993)

EMD-dommen, Hoffmann v. Austria (1993) omhandler et fraskilt tidligere ægtepar med to børn, hvoraf moren var blevet Jehovas Vidne.²⁴⁶ Faren mente ikke, at moren skulle have forældremyndigheden over deres to børn pga. hendes religion.²⁴⁷ Retten i Østrig²⁴⁸ havde givet moren forældremyndigheden²⁴⁹, men ved en klage til den østrigske højesteret²⁵⁰ fik børnenes far forældremyndigheden over dem.²⁵¹

Ved EMD blev der af moren rejst påstand om overtrædelse af EMRK art. 8 taget sammenholdt med EMRK art. 14. Retten fandt, at *"(...) there has been a difference in treatment and that that difference was on the ground of religion; this conclusion is supported by the tone and phrasing of the Supreme Court's considerations regarding the practical consequences of the applicant's religion."*²⁵² EMD finder, at der er sket et brud på EMRK art. 14 sammenholdt med EMRK art. 8, da Østrigs Højesteret i det væsentlige havde truffet en afgørelse alene baseret på forældrenes forskellige religion.²⁵³ EMD udtalte, at domstolen *"(...) therefore cannot find that a reasonable relationship of proportionality existed between the means employed and the aim pursued; there has accordingly been a violation of Article 8 taken in conjunction with Article 14 (art. 14+8)."*²⁵⁴

6.1.4. Gillan & Quinton v. Great Britain (2010)

Dommen, Gillan & Quinton v. Great Britain, omhandler to britiske statsborgere, der begge, uafhængigt af hinanden, d. 9. september 2003 blev stoppet af politiet grundet det britiske politis 'stop and search' ordning i forbindelse med, at de begge var på vej til en demonstration mod en våbenmesse i Østlondon.²⁵⁵ De blev begge stoppet og kontrolleret under henvisning til den britiske 'section 44 of the Terrorism Act 2000'.²⁵⁶ Loven giver politiet brede beføjelser til at foretage visitationer af borgerne. Der var i forbindelse med kontrollen af Gillan angiveligt blevet sagt af politibetjenten, at Gillan blev stoppet, da *"(...) a lot of protesters were about and*

²⁴⁶ Hoffmann v. Austria (1993), pkt. 7-9

²⁴⁷ Ibid., pkt. 10

²⁴⁸ Bezirksgericht

²⁴⁹ Hoffmann v. Austria (1993), pkt. 11

²⁵⁰ Außerordentlicher Revisionsrekurs

²⁵¹ Hoffmann v. Austria (1993), pkt. 15

²⁵² Ibid., pkt. 33

²⁵³ Ibid., pkt. 36

²⁵⁴ Ibid., pkt. 36

²⁵⁵ Gillian & Quinton v. Great Britain (2010), pkt. 7-9

²⁵⁶ Ibid., pkt. 8 og 9

the police were concerned that they would cause trouble."²⁵⁷ I både Gillan og Quintons tilfælde blev der ikke fundet noget inkriminerende og de fik derfor lov til at gå videre.²⁵⁸

Sagen rejses for EMD med en påstand om, at Gillan og Quintons rettigheder under EMRK art. 5, 8, 10 og 11 var blevet krænket.²⁵⁹ Dommens relevans for problemstillingen skal findes i sagens andet klagepunkt omkring, hvorvidt kontrollen var 'i overensstemmelse med loven', jf. EMRK art. 8, stk. 2.²⁶⁰ Der vil i den videre gennemgang af dommen kun medtages påstande mv., der har relevans for problemstillingen.

6.1.1.1. Parternes påstande

I sagen påstår Gillan og Quinton, at *"The executive could not be granted an unfettered discretion; moreover, the scope of any discretion conferred on the executive had to be defined with such precision, appropriate to the subject matter, as to make clear the conditions in which a power might be exercised. In addition, there had to be legal safeguards against abuse."*²⁶¹ Altså bygger påstanden på, at den udøvende magt, herunder politiet, ikke må tildeles et ubegrænset skøn, og at der desuden må være en lovmæssig foranstaltning til beskyttelse mod misbrug af politiets beføjelser under 'stop and search' ordningen. Der påstås yderligere, at der ikke var taget tilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger i brug for at beskytte mod politiets brug af 'stop and search' ordningen.²⁶² De gjorde følgende gældende som understøttelser dertil; at politiets ret til at kontrollere borgerne ikke krævede rettens forudgående tilladelse, og at *"(...) the possibility of bringing proceedings in the County Court to determine whether the power had been properly and lawfully used was a wholly inadequate safeguard against misuse and arbitrariness (...). The applicants' own cases illustrated this point: once the House of Lords had rejected their complaints under the Convention, it was open to the County Court only to determine whether the officers were actually looking for terrorist articles and whether the applicants were obviously not terrorist suspects, a question to which a positive answer was virtually impossible."*²⁶³.

²⁵⁷ Ibid., pkt. 8

²⁵⁸ Ibid., pkt. 8 og 9

²⁵⁹ Ibid., pkt. 3

²⁶⁰ Ibid., 2. Whether the interference was "in accordance with the law".

²⁶¹ Ibid., pkt. 66

²⁶² Ibid., pkt. 69

²⁶³ Ibid., pkt. 70

Dertil påstås der også af Gillan og Quinton, at manglen på et krav om 'rimelig mistanke' eller andre objektive krav til en sådan søgning resulterer i, at borgerne gøres ekstremt sårbare over for en tilfældig og vilkårlig magtudøvelse, der kun begrænses af "(...) *the police officer's honesty to divulge what type of incriminating article he was looking for on the occasion in question.*"²⁶⁴ Det gøres altså gældende, at der er en reel risiko for, at politiets ret til at stoppe og kontrollere borgerne kan misbruges.

Den britiske stat påstår derimod, at der foreligger nøje definerede rammer og restriktioner for anvendelsen af 'section 44-46 of the Terrorism Act 2000'. Staten gør gældende, at der er rammer for, hvilke "(...) *search powers could be used; who could issue authorisations; under what circumstances and for how long authorisations could be issued; who could confirm those authorisations; in what circumstances and for how long authorisations could be given and in what circumstances the search powers themselves could be exercised.*"²⁶⁵ Staten fastholdte i sagen, at der var tilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger tilstede for at beskytte imod misbrug af beføjelsen.²⁶⁶ Staten lagde herfor til grund: "*The combination of oversight by the Independent Reviewer and scrutiny by the national courts fully met any assertion that the section 44-46 powers could be used arbitrarily. For example, in the applicants' case, the County Court was able to – and did – examine whether the officers used their powers under section 45 for their proper purpose, namely to look for terrorist articles. The officers were not free to act arbitrarily. The applicants had a right to cross-examine them and the court was free to form its own view about their evidence. The fact that, in the event, the County Court accepted the officers' evidence did not in any way indicate that its oversight was inadequate.*"²⁶⁷ Altså lægges det til grund, at politiets anvendelse af 'stop and search' ordningen ikke er vilkårlig, og at der er tilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger til stede – herunder en efterprøvelse ved den britiske 'County court'²⁶⁸.

Staten påstår yderligere, at manglen på et krav om 'rimelig mistanke' er velbegrundet, da fraværet af kravet var en bevidst beslutning, der var baseret på, at politibetjentene ikke skulle

²⁶⁴ Ibid., pkt. 70

²⁶⁵ Ibid., pkt. 72

²⁶⁶ Ibid., pkt. 74

²⁶⁷ Ibid., pkt. 74

²⁶⁸ En britisk domstol der kun behandler civile sager, jf. <https://www.judiciary.uk/you-and-the-judiciary/going-to-court/county-court/>

undlade at undersøge en mistænksom borger grundet frygten for, at politibetjentene ikke kan bevise baggrunden for deres rimelige mistanke.

6.1.1.2. EMDs vurdering

EMD kommer i dommen frem til, at beføjelserne, som var tildelt politiet til at visitere borgerne i landet, ikke er tilstrækkeligt afgrænset eller underlagt tilstrækkelige retsgarantier mod misbrug, hvorfor de ikke anses for at være "i overensstemmelse med loven" af EMD.²⁶⁹ og det følger heraf, at der har været en overtrædelse af konventionens artikel 8. Storbritannien blev derfor dømt fra overtrædelse af EMRK art. 8.

Retten lagde yderligere vægt på, at de beskyttelsesforanstaltninger, som Storbritanniens havde med hjemmel i national lovgivning, ikke var tilstrækkelige, da beskyttelsesforanstaltninger "(...) *have not been demonstrated to constitute a real curb on the wide powers afforded to the executive so as to offer the individual adequate protection against arbitrary interference.*"²⁷⁰ Yderligere lagde EMD vægt på, at der ved anvendelsen af visitationer ikke var et krav om, at visitationen var nødvendig og deraf heller ikke et krav om proportionalitet.²⁷¹ Beslutningen om at stoppe og visitere de pågældende borgere hvilede alene på en "hunch" or "professional intuition" of the officer concerned (see paragraph 23 above). *Not only is it unnecessary for him to demonstrate the existence of any reasonable suspicion; he is not required even subjectively to suspect anything about the person stopped and searched.*"²⁷² Også det geografiske omfang af visitationszonen blev tillagt vægt, da den pågældende visitationszone strakte sig til hele Londons politikreds.²⁷³²⁷⁴ Dertil også, at der på trods af en tidsbegrænsning på visitationszonerne, var tale om, at de blot kunne blive og blev forlænget.²⁷⁵ I sagen anvender EMD statistisk data i deres vurdering.²⁷⁶ Dertil vurderer EMD også, at "there is a clear risk of arbitrariness in the grant of such a broad discretion to the police officer. While the present cases do not concern black applicants or those of Asian origin, the risks of the discriminatory use of the powers against such persons is a very real consideration, as the judgments of Lord Hope, Lord Scott and Lord Brown recognised. The available statistics show

²⁶⁹ Gillian & Quinton v. Great Britain (2010), pkt. 87

²⁷⁰ Ibid., pkt. 79

²⁷¹ Ibid., pkt. 80

²⁷² Ibid., pkt. 83

²⁷³ The Metropolitan Police Force Area

²⁷⁴ Gillian & Quinton v. Great Britain (2010), pkt. 81

²⁷⁵ Ibid., pkt. 81

²⁷⁶ Ibid., pkt. 84

that black and Asian persons are disproportionately affected by the powers, although the Independent Reviewer has also noted, in his most recent report, that there has also been a practice of stopping and searching white people purely to produce greater racial balance in the statistics".²⁷⁷ Altså rejser EMD problematikken ved, at der ved brede visitationsbeføjelser i politiet kan forekomme diskrimination mod etniske minoriteter. EMD anvender statistisk materiale til understøttelsen af denne konklusion. EMD rejser dertil også problematikken om, at når der ikke foreligger et krav om en rimelig mistanke ved en visitation, så er det "*likely to be difficult if not impossible to prove that the power was improperly exercised.*"²⁷⁸ Altså peger EMD på, at det er svært, hvis ikke umuligt, at bevise, at en politibetjent har handlet diskriminerende eller at beføjelsen er blevet udøvet forkert.

²⁷⁷ Ibid., pkt. 85

²⁷⁸ Ibid., pkt. 86

Kapitel 7 – Politiets beføjelser

Politiet har en lang række beføjelser, der er hjemlet i flere forskellige love; heriblandt RPL, PL og FL. I RPL kap. 72 har politiet hjemmel til at foretage legemsindgreb, og i RPL kap. 72 har politiet hjemmel til at foretage ransagninger. Det gælder for de fleste af politiets beføjelser til at foretage indgreb, at der skal være tale om, at indgrebene sker overfor en sigtet eller en mistænkt²⁷⁹. Dog gælder der for nogle andre indgreb, at politiet har adgang til at foretage indgrebet uden en konkret mistanke eller begrundelse. Tre af disse beføjelser vil blive gennemgået nedenfor med henblik på en vurdering af retstilstanden ang. etnisk profilering i kapitel 10, og dermed også en vurdering af, hvorvidt Danmark med disse regler beskytter tilstrækkeligt mod etnisk profilering iht. EMRK og praksis fra EMD. Politiets øvrige beføjelser vil ikke blive gennemgået af pladsmæssigt hensyn; dog anses problematikken ved disse også at have relevans, om end problematikken ved fraværet af en konkret mistanke eller begrundelse anses at være større.

7.1. Retsplejelovens § 750

Det fremgår af RPL § 750, at *”Politiet kan foretage afhøringer, men kan ikke pålægge nogen af afgive forklaring, og ingen tvang må anvendes for at få nogen til at udtale sig. Enhver er dog pligtig på forlangende af opgive navn, adresse og fødselsdato til politiet. Undladelse heraf straffes med bøde.”* Politiet kan altså med hjemmel i RPL § 750 foretage identitetskontrol af *”enhver”*.

Bestemmelsen betyder nærmere, at alle personer har en pligt til at opgive deres navn, adresse og fødselsdato til politiet, såfremt de beder om det. Det fremgår af dommen, U 2002.2295 L, at det ikke påhviler politiet *”at begrunde over for tiltalte, hvorfor man bad om oplysning om hans identitet.”*²⁸⁰ Politiet har derved ikke en pligt til at oplyse, hvorfor de beder om oplysningen, ligesom der ikke foreligger betingelser for, hvornår politiet kan bede en person om at opgive disse oplysninger. Det antages af Henricson, at der kan ske anholdelse af den person, som ikke opgiver de ovenstående oplysninger eller hvis det antages, at de givet oplysninger ikke er korrekte.²⁸¹ Henricsons antagelse støttes af dommen, U 1959.949/1 Ø, hvorefter en folkepensionist ikke fik erstatning, da han var blevet anholdt for at nægte at opgive sit navn og bopæl, da retten vurderede, at forholdet måtte anses for at være forskyldt af folkepensionisten

²⁷⁹ Mistankekravet kan variere i styrke fra at kræve mistanke med rimelig grund, som f.eks. i RPL § 755, til bestyrket mistanke, som f.eks. RPL § 819.

²⁸⁰ U 2002.2295 L

²⁸¹ Politiret, s. 520

selv.²⁸² Iht. EMRK art. 5 skal en frihedsberøvelse dog altid være proportional med frihedsberøvelsens formål – for nærmere herom se afsnit 4.3.

Retsplejelovens § 750 er desuden en central bestemmelse i politiets virksomhed; både uden og inden for strafferetsplejen, da den anvendes til fastlæggelse af identiteten af personer ved politiets efterforskningsvirksomhed og ved ordenskrænkelser.²⁸³

7.2. Færdselslovens § 77

Det fremgår af FL § 77, stk. 1 at ”*Politiet kan standse et køretøj og lade det undersøge for fejl og mangler samt kontrollere, at føreren opfylder betingelserne for lovligt at kunne føre køretøjet. Opfylder køretøjet ikke bestemmelserne i loven eller de bestemmelser, der er udfærdiget i medfør af loven, kan det indkaldes til senere kontrol. Såfremt køretøjet er til fare for færdselssikkerheden, kan dets nummerplader inddrages.*” Politiet kan altså med hjemmel i FL § 77 foretage stikprøvekontroller af alle køretøjer, der er omfattet af færdselsloven, ved at standse køretøjet, undersøge det for fejl og mangler og kontrollere, at føreren af køretøjet har et gyldigt kørekort, forsikring mv.

Bestemmelsen omfatter ikke et krav om en konkret mistanke eller begrundelse for standsningen, undersøgelsen eller kontrollen, jf. bestemmelsens ordlyd. Dog kan politiet på baggrund af kontrollen foretage yderligere indgreb efter RPL kapitel 72 om legemsindgreb og kapitel 73 om ransagninger, hvis kontrollen iht. FL § 77 skulle give anledning til en konkret mistanke om et strafbart forhold.

I forlængelse af FL § 77, så kan politiet også til enhver tid kræve, jf. FL § 55, stk. 1, at føreren af et køretøj foretager en udåndings-, snyt- eller svedprøve eller lader sine øjne besigtige mhp. at undersøge, hvorvidt føreren er beruset eller påvirket af euforiserende stoffer – dette gælder også foruden en sigtelse.²⁸⁴ Sådan nogle prøver skal almindeligvis foretages på stedet, men ”*politiet kan forlange, at en person afgiver udåndingsprøve på et andet sted, end hvor den pågældende er antruffet, hvis der er grund til at antage, at den pågældende har overtrådt § 53*” om spirituskørsel, jf. FL § 55, stk. 1. Ved nægtelse af udførelsen af prøverne, kan politiet fremstille personen for en læge mhp. at få foretaget en blod- eller urinprøve på vedkommende,

²⁸² U 1959.949/1 L

²⁸³ Politiret, s. 520-521

²⁸⁴ Politiret, s. 645 med henvisninger

jf. FL § 55, stk. 2; evt. med magt, jf. PL § 15, nr. 15, hvorefter politiet må anvende magt som led i udførelsen af deres kontrol- og tilsynsopgaver.²⁸⁵

7.3. Politilovens § 6

PL § 6 regulerer de såkaldte 'visitationszoner' og bestemmelsens stk. 1 lyder: *"På steder, hvor der efter lov om knive og blankvåben m.v. § 1 gælder forbud mod at besidde eller bære knive m.v., kan politiet besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben, jf. stk. 2."*

Bestemmelsen betyder, at politiet kan udføre legemsbesigtigelse og besigtige køretøjer mhp. at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben. Legemsbesigtigelse og besigtige køretøjer indebærer, jf. forarbejderne til PL, at politiet må besigtige legemets ydre, tøj, som den visiteret er iført, genstande der befinder sig i visitationszonen, f.eks. tasker, kufferter og lign.²⁸⁶ For køretøjer gælder det, jf. forarbejderne til PL, at undersøgelsen heraf gælder for gennemgøinger af køretøjet, såfremt personen, der har bilen i sin rådighed, er til stede.²⁸⁷ Dermed må politiet ikke undersøge parkeret biler under henvisning til, at den er parkeret i en visitationszone, hvis personen der råder over bilen ikke er til stede.²⁸⁸ Det fremgår af forarbejderne til PL, at det er uden betydning, om køretøjet er låst eller ej.²⁸⁹

Politiet kan udføre legemsbesigtigelse og besigtige køretøjer mhp. at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben, på steder, hvor der gælder et forbud mod at besidde eller bære våben, jf. lov om knive og blankvåben m.v.²⁹⁰ § 1. Knivlovens § 1 forbyder besiddelse eller bæringen af knive mv. på *"offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lign., medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse eller til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål."*²⁹¹

Dermed er privat grund undtaget fra PL § 6 om visitationszoner. Det fremgår af lovens forarbejder, at formålet med PL § 6 er at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben –

²⁸⁵ Ibid., s. 646

²⁸⁶ 2003/L LSF 159, Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, Orden og sikkerhed, Til § 6

²⁸⁷ Ibid.

²⁸⁸ Ibid.

²⁸⁹ Ibid.

²⁹⁰ Lov nr. 376 af 27/04/2016 (Herefter Knivloven)

²⁹¹ Knivloven § 1

dermed må politiet ikke kontrollere, om nogen besidder euforiserende stoffer eller andet ulovligt; udover våben.²⁹²

PL § 6, stk. 2 lyder: *”Besigtigelse og undersøgelse som nævnt i stk. 1 kan ske, hvis der er grund til det med henblik på at forebygge, at nogen foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd.”* Bestemmelsen fastsætter, at visitationszoner kan oprettes for at forebygge foretagelsen af alvorligere strafbare handlinger; herunder afgrænset til fare for personers liv, helbred eller velfærd. Institut for menneskerettigheder antager, at det efter omstændighederne vil *”kunne være tilstrækkeligt, at der for nylig på det pågældende sted er begået sådanne strafbare handlinger, f.eks. slagsmål eller et voldeligt overfald. Karakteren og omfanget af de tidligere konstaterede strafbare handlinger vil skulle indgå i vurderingen af, om der er grund til at oprette en visitationszone. En række mindre overtrædelser af våbenlovgivningen inden for en kortere periode, eller én alvorlig strafbar handling, f.eks. overfald med kniv, vil kunne begrunde en oprettelse.”*²⁹³

I mellemtiden foreligger det sådan, at der i visitationszoner kan foretages legemsbesigtigelse og besigtigelse af køretøjer mhp. at kontrollere, *”om nogen besidder eller bærer våben, uden at der foreligger konkret mistanke mod enkeltpersoner og uden en retskendelse”*.²⁹⁴ Bestemmelsen skal forstås sådan, at visitationszoner kan oprettes, hvis der foreligger en forøget risiko for, at nogen i visitationszonen bærer eller er i besiddelse af et våben mhp. at forebygge, at nogen foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd.²⁹⁵ Fraværet af mistankekravet resulterer i, at politiet i visitationszonen frit kan visitere alle personer der finder sig i visitationszonen i form af stikprøvekontrol.²⁹⁶

Det er som nævnt, jf. PL § 6, stk. 1, en persons legeme, tøj og andre genstande, herunder køretøjer, der kan kontrolleres ved en visitation.

PL § 6, stk. 3, 1. pkt. lyder: *”Beslutning om besigtigelse og undersøgelse efter stk. 1 træffes af politidirektøren eller den, som denne bemyndiger hertil.”* Dermed er det politidirektøren i den enkelte politikreds, som træffer beslutning om oprettelsen af en visitationszone. Bestemmelsen

²⁹² 2003/L LSF 159, Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, Orden og sikkerhed, Til § 6 og 2016/1 LSF 17, Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, Til § 2

²⁹³ Etnisk profilering i Danmark, s. 20

²⁹⁴ Ibid., s. 20

²⁹⁵ 2003/L LSF 159, Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, Orden og sikkerhed, Til § 6

²⁹⁶ Etnisk profilering i Danmark, s. 20 og 2003/L LSF 159, Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, Orden og sikkerhed, Til § 6

kræver ikke en dommers tilladelse²⁹⁷, men der kan indgives en klage om oprettelsen af visitationszonen, hvis man har en retlig interesse heri, eller hvis man er blevet visiteret i zonen²⁹⁸ – se nærmere om klagesystemet i kapitel 8. Institut for Menneskerettigheder gør det dog gældende, at det ikke er ”*muligt at påklage politiets beslutning om at foretage visitationer inden for en visitationszone.*”²⁹⁹ Dette understøttes af forarbejderne til PL.³⁰⁰ Altså kan der klages over etableringen af visitationszonen, men ikke over selve visitationen.

PL § 6, stk. 3, 2. pkt. lyder: ”*Beslutningen skal være skriftlig og indeholde en begrundelse og en angivelse af det sted og tidsrum, som beslutningen gælder for.*” Dermed skal der i politidirektørens beslutning fremgå en begrundelse for visitationszonens oprettelse, i hvilket tidsrum denne skal finde sted og det nærmere geografiske omfang af visitationszonen. Der fremgår ikke noget minimumsomfang af visitationszonerne i forarbejderne, men det fremgår, at der skal en konkret vurdering til beslutningen af forholdene på stederne og erfaring fra stederne, og at medmindre ”*helt særlige omstændigheder gør sig gældende, vil der ikke være grundlag for at fastsætte en længere periode end én måned.*”³⁰¹ Visitationszoner kan dog forlænges løbende, hvis betingelserne for oprettelsen af visitationszonen fortsat er gældende.³⁰² Den geografiske vurdering må ikke angå f.eks. en hel politikreds eller kommune, men skal omfatte et nærmere bestemt afgrænset område, f.eks. et værtshus, et butikcenter, en gade eller en plads.³⁰³

²⁹⁷ 2003/L LSF 159, Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, Orden og sikkerhed, Til § 6

²⁹⁸ 2003/L LSF 159, Almindelige bemærkninger, 5. Politiets indgreb, 5.2.4.5.

²⁹⁹ Etnisk profilering i Danmark, s. 21

³⁰⁰ 2003/L LSF 159, Almindelige bemærkninger, 5. Politiets indgreb, 5.2.4.5.

³⁰¹ 2003/L LSF 159, Almindelige bemærkninger, 5. Politiets indgreb, 5.2.4.4.

³⁰² 2003/L LSF 159, Almindelige bemærkninger, 5. Politiets indgreb, 5.2.4.4.

³⁰³ 2003/L LSF 159, Almindelige bemærkninger, 5. Politiets indgreb, 5.2.4.3.

Kapitel 8 – Klagesystemet og klagemuligheder

Politiets virksomhed kontrolleres af og i flere organer. Eftersom, at der kan klages til flere organer, skal der skelnes mellem forskellige former for klager; hhv. dispositionsklager, adfærdsklager og strafbare forhold begået af politiet i tjenesten. Derudover foreligger der også en ydre kontrol i kraft af, at politiets arbejde følges tæt af de nationale medier, da befolkningen har en naturlig interesse heri – mediebevågenheden ift. politiets arbejde behandles ikke yderligere.

8.1. Dispositionsklager

Ved dispositionsklager er der tale om en klage over dispositioner fra politipersonalet, f.eks. beslutningen om at bringe en bil til standsning, beslutningen om at anholde en person, beslutningen om at udskrive en bøde mv.; der skelnes her imellem dispositioner inden for- og uden for strafferetsplejen.³⁰⁴

Dispositionsklager inden for strafferetsplejen omfatter politivirksomhed, der er hjemlet i RPL. Dette er f.eks. politiets beslutning om at afvise en indgivet anmeldelse, hvis de vurderer, at der ikke findes grundlag for at indlede en efterforskning, jf. RPL § 749, ransagning, jf. RPL § 759, mv. Denne type klagesager behandles i første instans internt af politidirektøren, og dernæst af statsadvokaten, og kan med hjemmel i RPL § 746 prøves ved domstolene.³⁰⁵

Dispositionsklager uden for strafferetsplejen omfatter politivirksomhed, der er hjemlet i f.eks. PL, FL, mv. Dette er f.eks. politiets beslutning om at oprette en visitationszone, jf. PL § 6 eller politiets beslutning om at standse og undersøge et køretøj, jf. FL § 77. Denne type klagesager behandles i første instans internt af politidirektøren, og dernæst af rigspolitiet.³⁰⁶ Disse klager kan med hjemmel i RPL § 109, stk. 2 ikke påklages til Justitsministeriet, men det antages af Henricson, at det altså står Justitsministeriet frit for ”*som tilsynsmyndighed på eget initiativ at gribe ind i konkrete klagesager, hvis der er truffet en forkert afgørelse eller begået grovere sagsbehandlingsfejl.*”³⁰⁷

8.2. Adfærdsklager

Ved adfærdsklager er der tale om klager over politipersonalets adfærd i tjenesten, jf. RPL § 1019. Disse adfærdsklager skal behandles af DUP, jf. RPL § 1019, stk. 1. Derudover skal

³⁰⁴ Politiret, s. 937

³⁰⁵ Ibid., s. 938

³⁰⁶ Ibid., s. 938

³⁰⁷ Ibid., s. 939

Rigspolitiet og politiet yde bistand til undersøgelsen, jf. RPL § 1019, stk. 2-3. Dvs. at adfærdsklager omhandler måden, hvorpå den enkelte politiansat forvalter politiforretningen på, når denne er trådt i tjeneste, f.eks. hvis en politibetjent snakker grimt til en borger eller vælger at anvende et konkret magtmiddel, og borgeren mener, at politibetjenten kunne have anvendt et mildere magtmiddel eller helt have været det foruden. Dvs. at afgrænsningen mellem adfærdsklager og dispositionsklager går ved, at der ved adfærdsklager klages over måden, hvorpå en disposition blev udført.³⁰⁸ Adfærdsklager skal i kraft af RPL § 1019 a, stk. 3, være indgivet senest 6 måneder efter det tidspunkt, hvor den indklagede situation havde fundet sted.

DUP kan vælge at afvise en adfærdsklage, hvis DUP finder det åbenbart, at der ikke er grundlag for at indlede eller fortsætte en undersøgelse, jf. RPL § 1019 d. Såfremt DUP ikke afviser adfærdsklagen, så kan behandlingen af en adfærdsklage desuden slutes, jf. RPL § 1019 l, hvis 1) der er grundlag for at rejse sigtelse mod indklagede, 2) indklagede er mistænkt for et strafbart forhold og forlanger sagen behandlet som straffesag eller 3) det bestemmes, at sagen skal undersøges efter reglerne i lov om undersøgelseskommissioner. Ved nr. 1 og 2 vil der være tale om sager om strafbare forhold begået af politiet i tjenesten, som gennemgås nedenfor, men behandlingen af adfærdsklagesagen genoptages, såfremt Anklagemyndigheden ikke rejser tiltale eller sagen ikke gennemføres til fældende dom, jf. RPL § 1019 l, stk. 2.

Dertil kan DUPs afgørelser ikke påklages til en anden administrativ myndighed, hvorfor der ikke er mulighed for rekurs, jf. RPL § 1019 m.

En adfærdsklage kan også behandles internt i politiet ved notitssagsbehandling, hvor klagen slutes ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren, jf. RPL § 1019 k, stk. 1, 1. pkt. En adfærdsklage kan dog kun slutes ved notitssagsbehandling, såfremt klageren er indforstået hermed, jf. RPL § 1019 k, stk. 1, 2. pkt. For notitssagsbehandling er det gældende, at samtalen hurtigst muligt efter klagens modtagelse skal gennemføres, jf. RPL § 1019 k, stk. 1, 3. pkt. Dertil kan politiet vælge at tilbyde klageren en notitssagsbehandling, og DUP kan vælge at sende en sag tilbage til politiet mhp. notitssagsbehandling, såfremt det findes hensigtsmæssigt, jf. RPL § 1019, stk. 2. Såfremt der indhentes en udtalelse fra indklagede til notitssagsbehandlingen, så kan den indklagede ikke efterfølgende pålægges et disciplinæransvar for det eller de forhold, som indgår i notitssagsbehandlingen, jf. RPL § 1019 k, stk. 3. Dertil skal der i medfør af RPL § 1019, stk. 4 i forbindelse med samtalen udarbejdes

³⁰⁸ Etnisk profilering i Danmark, s. 47

en notits om samtalen og det hændte forløb, hvoraf det skal fremgå, at 1) klageren er vejledt om betydningen af notitssagsbehandling, og 2) at sagen kan forlanges afgjort af DUP, og hvorvidt klageren ønsker klagen afgjort af DUP. Endeligt skal notitsen fremsendes til hhv. DUP, den regionale statsadvokat og rigspolitichefen, jf. RPL § 1019 k, stk. 5.

Foruden notitssagsbehandling og afvisning af klagesagen, så kan DUP i deres afgørelse udtale kritik eller de kan afgøre, at der ikke er grundlag for at udtale kritik. DUP kan vælge at udtale kritik med fire forskellige formuleringer; 1) ”indklagede burde have handlet anderledes eller mere hensigtsmæssigt”³⁰⁹, 2) ”indklagede har handlet kritisabelt”³¹⁰, 3) ”indklagede har handlet meget kritisabelt”³¹¹ og 4) ”indklagede har handlet særdeles/stærkt/yderst kritisabelt”.³¹² Henricson antager, at det kun er 2-4, der er udtryk for egentlig kritik.

DUP kan dog ikke pålægge den indklagede politiansat en sanktion eller lignende, da evt. disciplinære tiltag pålægges ansættelsesmyndigheden.³¹³ Henricson antager dog, at evt. kritik fra DUP vil veje tungt, når ansættelsesmyndigheden skal tage ”stilling til, om der skal indledes disciplinære undersøgelser.”³¹⁴ De disciplinære tiltag, som ansættelsesmyndigheden kan tage, omfatter bl.a. afskedigelse³¹⁵, degradering eller forflyttelse³¹⁶, bøde³¹⁷, irettesættelse³¹⁸ eller advarsel.³¹⁹

8.3. Strafbare forhold begået af politiet i tjenesten

Strafbare forhold begået af politiet i tjenesten er, som nævnt ovenfor, omfattet af de alm. strafferetlige regler, men disse forhold er derudover reguleret i RPL kap. 93 c. Strafbare forhold begået af politiet i tjenesten omfatter f.eks. det forhold, at en politibetjent, der er iført uniform eller i arbejdstiden, ytrer sig i strid med STRFL § 266 b, altså hvor dennes udtalelse resulterer i, at en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af deres race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering.

³⁰⁹ Politiret, s. 960

³¹⁰ Ibid., s. 960

³¹¹ Ibid., s. 960

³¹² Ibid., s. 960

³¹³ Ibid., s. 961

³¹⁴ Ibid., s. 961 med henvisninger

³¹⁵ Ibid., s. 1028

³¹⁶ Ibid., s. 1031

³¹⁷ Ibid., s. 1034

³¹⁸ Ibid., s. 1035

³¹⁹ Ibid., s. 1033

En anmeldelse om et sådan forhold skal indgives til DUP, jf. RPL § 1020. DUP har ved disse sager de samme beføjelser, der ellers kun tilkommer politiet, jf. RPL § 749, stk. 2, men det er Statsadvokaten, der udøver disse beføjelser, jf. RPL § 1020 c, jf. § 1020 d, stk. 3.

Det følger af RPL § 1020 e, stk. 1, at når efterforskningen er afsluttet, så skal DUP sende sagen til Statsadvokaten med henblik på afgørelse af tiltalespørgsmålet. I den forbindelse skal DUP udarbejde en redegørelse om efterforskningen til Statsadvokaten, der skal indeholde en gennemgang af efterforskningen og oplysning om de faktiske omstændigheder af betydning for sagens afgørelse, jf. RPL § 1020 e, stk. 2. Hvis der rejses tiltale, så indledes der en straffesag ved domstolene.

Kapitel 9 – Afgørelser og dom

I det følgende vil en enkelt dom fra byretten i Horsens blive behandlet, og dertil vil seks sagsreferater fra DUP blive behandlet. Sagsreferaterne er alle fundet i DUPs årsberetninger, og de seks sager er det eneste tilgængelige offentlige praksis på adfærdsklagesager over politiets betjente, der kan relatere sig til etnisk profilering, der er offentliggjort siden DUPs oprettelse i 2012. Dertil behandles yderligere tre klagesager fra DUP, der er tilvejebragt igennem specialets vejleder.

9.1. Byrettens dom af 6. april 2021

D. 28/03/2021 bragte Politiken artiklen ”Betjent på båndoptagelse: »Vi står herude med tre kakkelovnsrør, der har lavet lort i den«” af Frauke Giebner og Anders Rytøft Mortensen.³²⁰ Artiklen er skrevet i forbindelse med en retssag mod to færdselsbetjente og en sagsleder ved vagtcentralen – de førstnævnte er tiltalt for at have brugt ulovlige midler til at fremtvinge en tilståelse, jf. STRFL § 147 og 155, 1. pkt., og tiltalt for at have misbrugt deres stilling, sammen med sidstnævnte, jf. STRFL § 150. Der er afsagt dom i sagen d. 6. april 2021, men da sagen ikke er offentlig tilgængelig, er der taget kontakt til advokatfuldmægtige Frederik Blicher Jensen, der repræsenterer en af de forrettede, der klagede over forløbet. Jensen har, med Retten i Horsens tilladelse, tilsendt dommen. Dommen er vedlagt som bilag 9.

Sagen havde baggrund i, at tre unge mænd med indvandrerbaggrund d. 24. november 2018, blev bragt til standsning af politiet, da de ifølge politiet havde kørt væsentligt stærkere end de tilladte 130 km/t på en motorvej.³²¹ Da de tiltalte færdselsbetjente går hen til bilen med de unge mænd med indvandrerbaggrund, sidder alle tre på bagsædet og udtaler til politiet, at bilens fører har forladt bilen.³²² Betjentene beder de unge mænd om *””indrømme”, hvem der havde kørt bilen, at de i forlængelse heraf sagde "Alternativet er, at vi tager kraftedme bilnøglen med, så kan I få lov til at gå herfra", og at de, inden de satte sig ind i patruljebilen for at oplyse sagen yderligere, til de tre unge mænd udtalte "Godt prøv lige at hør her, nu sætter vi os lige hen i vores bil. Så får vi ringet til din far. Og så i mellemtiden, så kan der har kørt bilen, jo lige komme hen til os, og sige jeg skal sgu nok være voksen og tage ansvaret, og det er den chance der er, for at få bilnøglen tilbage igen”*.³²³ Det er denne handling, som anklagemyndigheden har rejst tiltale for, da de gjorde gældende, at politiet herved forsøgte at pålægge de unge mænd

³²⁰ <https://politiken.dk/indland/art8148551/»Vi-står-herude-med-tre-kakkelovnsrør-der-har-lavet-lort-i-den«>

³²¹ Bilag 9, s. 3

³²² Ibid., s. 4

³²³ Ibid., s. 19

at afgive forklaring, på trods af, at de ikke er forpligtet til andet end at oplyse deres navn, adresse og fødselsdato, jf. RPL § 750.³²⁴ Da de unge mænd fortsat nægtede at informere færdselsbetjentene om, hvem der har kørt bilen, kører færdselsbetjentene fra stedet med bilnøglen.³²⁵ De unge mænd efterlades derved i nødsporet på motorvejen, og de bliver dertil aldrig sigtet for hastighedsoverskridelsen.³²⁶

I retten kom det frem på baggrund af en af de unge mænds egen lydoptagelse, beskriver Politiken, at færdselsbetjentene havde udtalt, at ”*Vi er rasende tosset på sådan en flok spassere som jer*”, hvortil en af de unge mænd spørger: ”*Er det, fordi jeg er udlænding, I opfører jer sådan?*” En af betjentene svarer: ”*Nej, det er, fordi I opfører jer fuldstændig åndssvagt. Tror du, jeg er racist?*”. Den unge svarer afbekræftende med: ”*Nej, det gør jeg ikke*”, hvortil de unge mænd for at vide: ”*I er sgu nogle fjolser.*” Og dog kom det i forbindelse med afspilningen af lydoptagelsen fra vagtcentralen frem, at den ene politimand ved et opkald til vagtcentralen beskriver situationen, og siger: ”*Vi står herude med tre kakkelovnsrør, der har lavet lort i den.*” I byrettens dom er forholdet ikke behandlet, og der er ikke rejst tiltale for omtalen.

Vurderingen af, hvorvidt ordet ’kakkellovnsrør’ er et udtryk for etnisk profilering, må bero på en konkret vurdering. Det er dog veldokumenteret i Institut for Menneskerettigheders rapport ”Etnisk Mangfoldighed i politiet” fra 2012, at politiet har en intern jargon, der risikerer at nedgøre/krænke kollegaer med etnisk minoritetsbaggrund.³²⁷ Dertil påpeges det også i Politikens artikel, at ordet i en årrække er blevet brugt internt af politiet, da en pensioneret lufthavnsbetjent i 2007 har givet udtrykket: ”*Man ved aldrig, hvad sådan nogle kakkelovnsrør er ude på*”, som eksempel på sine tidligere kollegaers nedladende og racistiske sprogbrug.³²⁸ Uagtet, fortæller advokatfuldmægtige Frederik Blicher Jensen, at der er anmodet om stillingstagen af DUP til, hvorvidt der skal udtales kritik mod betjenten for forholdet.

9.2. DUPs sagsreferater

9.2.1. DUP-2013-331-1196

En af de ovennævnte sager er DUP-2013-331-1196³²⁹. I sagen var der tale om, at DUP vurderede, at en polititjenestemand, der i forbindelse med en sigtelse af en borger med anden

³²⁴ Ibid., s. 19

³²⁵ Ibid., s. 5

³²⁶ Ibid., s. 9

³²⁷ Institut for Menneskerettigheder, Etnisk Mangfoldighed i politiet, 2012, s. 1113

³²⁸ https://www.avisen.dk/politiet-i-kastrup-er-ogsaa-smaaracistisk_69242.aspx og <https://politiken.dk/indland/art8148551/»Vi-står-herude-med-tre-kakkelovnsrør-der-har-lavet-lort-i-den«>

³²⁹ Den Uafhængige Politiklagemyndigheds årsberetning fra 2014, s. 25, DUP-2013-331-1196

etnisk oprindelse end dansk, havde udtalt sig uhensigtsmæssigt og upassende, da polititjenestemanden ”var bekendt med, at de pågældende personer havde en anden etnisk oprindelse end dansk, og da udtalelserne i situationen kunne opfattes som en diskriminerende generalisering.”³³⁰

Borgeren var sigtet for at have kørt knallert uden styrthjelm og med en passager bagpå, og var i kraft heraf ”meget utilfreds med at blive sigtet.”³³¹ Borgen havde udtalt, at han ”lige var blevet prøveløsladt, og at politiet altid var efter ham.”³³² Polititjenestemanden svarede herved, at hvis borgeren ”Er så utilfreds med at være eller bo i Danmark, kan du til enhver tid rejse eller flytte til et andet land, og der gælder præcis det samme for mig, at hvis jeg er utilfreds med at være i Danmark, kan jeg også flytte til et andet land, f.eks. Sverige eller Australien, eller hvor det end måtte være.”³³³

Det fremgår af sagsreferatet, at sagen blev afgjort disciplinært med en tjenstlig samtale. Dertil fremgår det også, at DUP ved afgørelsen besluttede ikke at udtale kritik af polititjenestemanden, da de fremsatte udtalelser ikke ”fremstod entydigt diskriminerende i den form, de var fremsat.”³³⁴

9.2.2. DUP-2015-331-2114

I sagen var der tale om, at DUP vurderede, at det ikke var kritisabelt, at en polititjenestemand spurgte om en person, som der ikke var kontaktbar, var dansk eller grønlænder, da en borger ringede til 114.³³⁵ DUP vurderede, at spørgsmålet til 114-opkaldet ikke er kritisabelt, da polititjenestemanden har forklaret til DUP, at baggrunden for polititjenestemandens spørgsmål var, at denne skulle ”danne sig et indtryk af signalementet af den pågældende, så patruljen ville have nemmere ved at identificere personen, og idet erfarringsmæssigt vidste, at der det pågældende sted kunne være persongrupper af forskellig oprindelse.”³³⁶

DUP lagde i deres vurdering vægt på, at spørgsmålet havde baggrund i en politifaglig vurdering, da det var nødvendigt at fastlægge et signalement af den ukontaktbar person.³³⁷

³³⁰ Ibid.

³³¹ Ibid.

³³² Ibid.

³³³ Ibid.

³³⁴ Ibid.

³³⁵ Den Uafhængige Politiklagemyndigheds årsberetning fra 2015, s. 25, DUP-2015-331-2114

³³⁶ Ibid.

³³⁷ Ibid.

9.2.3. 333-3-17

I sagen var der tale om, at DUP vurderede, at en polititjenestemand var trådt i tjeneste under en privat uoverensstemmelse på et hospital, da han havde fremvist sit politiskilt.³³⁸ Under uoverensstemmelsen anvendte polititjenestemand udtrykket 'habib' om en udenlandsk læge, hvilket DUP mente var kritisabelt, da udtrykket ”*kan opfattes nedladende og racistisk*”.³³⁹ Det fremgår af sagsreferatet, at sagen blev afgjort disciplinært med en irettesættelse.

9.2.4. 333-18-18

I sagen var der tale om, at DUP vurderede, at to polititjenestemænd handlede i overensstemmelse med god forvaltningsskik, da en borger skulle ”*udsættes af sin lejlighed på baggrund af en kendelse fra fogedretten*”.³⁴⁰ Borgeren havde klaget over, at polititjenestemændene havde optrådt racistisk, da udsættelsen skulle ske. DUP vurderede på baggrund af polititjenestemændenes og de to vidners forklaringer, at der ikke var oplysninger, som støttede borgerens ”*opfattelse af, at politiet optrådte racistisk under udsættelsesforretningen*”.³⁴¹ Det fremgår ikke af sagsreferatet, hvad polititjenestemændene og vidnerne havde forklaret.

9.2.5. 333-20-18

I sagen var der tale om, at DUP vurderede, at det var uhensigtsmæssigt, at en motorsagkyndig polititjenestemand under en køreprøve udtalte, at ”*Det danske sprog er også rigtig svært at forstå*”, da udtalelsen ”*kunne opfattes som enten racistisk eller nedladende*”.³⁴² Udtalelsen skete på baggrund af, at borgeren, som udtalelsen var rettet mod, havde misforstået polititjenestemandens vejledning om at dreje skarpt til venstre.³⁴³ Polititjenestemanden havde oplyst, at ”*udtalelsen blev sagt med et smil på læben*”, og at han ikke havde haft til hensigt at virke racistisk eller nedladende.³⁴⁴ Det fremgår ikke af sagsreferatet, hvordan sagen er afgjort.

9.2.6. 332-96-18

I sagen var der tale om, at DUP vurderede, at en polititjenestemands udtalelser var egnede til at optrappe en diskussion.³⁴⁵ Det fremgår ikke, hvorvidt borgeren, der blev stoppet af polititjenestemanden, havde anden etnisk oprindelse, men det fremgår, at polititjenestemanden

³³⁸ Den Uafhængige Politiklagemyndigheds årsberetning fra 2018, s. 34, DUP-333-3-17

³³⁹ Ibid.

³⁴⁰ Den Uafhængige Politiklagemyndigheds årsberetning fra 2018, s. 40, 333-18-18

³⁴¹ Ibid.

³⁴² Den Uafhængige Politiklagemyndigheds årsberetning fra 2018, s. 40, 333-20-18

³⁴³ Ibid.

³⁴⁴ Ibid.

³⁴⁵ Den Uafhængige Politiklagemyndigheds årsberetning fra 2019, s. 41, 331-96-18

havde udtalt, at borgeren med ”sin selvproklamerede rolle i samfundet ikke gjorde en positiv forskel eller bidrog (...) var fri til at leve et andet sted end i Danmark, hvis han følte sig så forkert behandlet af blandt andet politiet i Danmark, som han gav udtryk for”.³⁴⁶

Udtalelserne var fremsat efter, at borgeren var blevet bragt til standsning og sigtet for forskellige forhold. DUP fandt, at polititjenestemandens ”udtalelser var uhensigtsmæssige, og lagde navnlig vægt på, at udtalelserne, der fremstod subjektive var egnede til at optrappe diskussionen og kunne opfattes nedværdigende og/eller diskriminerende over for B.”³⁴⁷

Det fremgår af sagsreferatet, at sagen er afsluttet uden en disciplinær sanktion, men at der i forbindelse med sagen er afholdt en tjenstlig samtale.³⁴⁸

9.3. Klagesager fra DUP

9.3.1. 333-69-20

Der klages i sagen fra DUP over flere polititjenestemænds adfærd i forbindelse med, at de bevogtede klageren i forbindelse med et retsmøde ved en ret. Klagen fremgår af bilag 19. Det påstås, at flere polititjenestemænd havde udtalt sig racistisk og nedværdigende til klager ved at have kaldt klager for ’psykopat’ og ’indvandrerdreng’.

DUP afgør sagen ved en beslutning om ikke at udtale kritik af politiets adfærd. DUP skriver i deres afgørelse, at ved ”afgørelsen om ikke at udtale kritik af politiet har vi navnlig lagt vægt på, at der er afgivet modstridende forklaringer om episoden af din klient på den ene side og politipersonalet på den anden side.”³⁴⁹ Polititjenestemændene havde alle afgivet forklaring om, at de ikke havde udtalt, som klageren havde påstået, og at de heller ikke havde hørt kollegaer udtale, som klageren havde påstået.³⁵⁰

DUP lagde i afgørelsen vægt på de modstridende forklaringer, da de finder, at ”de præcise omstændigheder ved hændelsen ikke kan fastlægges med den fornødne sikkerhed.”³⁵¹ Dertil tillægges det vægt, at der ikke er øvrige oplysninger eller omstændigheder, som f.eks. vidneforklaringer, videooptagelser eller lign., der kan anvendes til at støtte den ene forklaring frem for den anden. DUP skriver: ”Der er således tale om påstand mod påstand.”³⁵²

³⁴⁶ Ibid.

³⁴⁷ Ibid.

³⁴⁸ Ibid.

³⁴⁹ Bilag 19, s. 1

³⁵⁰ Ibid., s. 3-4

³⁵¹ Ibid., s. 2

³⁵² Ibid., s. 2

9.3.2. 333-63-20

Der klages i sagen fra DUP over politiets adfærd i forbindelse med en standsning af en cyklist, da klageren havde kørt over for rødt. Det fremgår af cyklisten klage, at denne påstår at være blevet udsat for diskriminerende behandling af politiet, da politiet udskrev en bøde til klageren, men undlod at udskrive en bøde til to dansktalende cyklister for samme forhold.³⁵³

DUP afgør sagen ved en beslutning om ikke at udtale kritik af politiets adfærd. DUP skriver i deres afgørelse, at ved ”*afgørelsen om ikke at udtale kritik af politiet har vi navnlig lagt vægt på, at der er afgivet modstridende forklaringer om episoden af dig på den ene side og politipersonalet på den anden side.*”³⁵⁴

Af klagen fremgår det, at klageren havde påstået, at to polititjenestemænd havde stoppet tre cyklister og derefter spurgt, om de snakker dansk, og da klageren svarede benægtende herpå, påstår klageren, at polititjenestemændene på baggrund af dette spørgsmål, havde ladet de to dansktalende cyklister køre videre, men udskrevet en bøde til klageren.³⁵⁵

De to polititjenestemændene havde begge afgivet forklaring i sagen. Her afviste den ene at have optrådt diskriminerende, og at han bragte klageren til standsning, da han så, at klageren kørte over for rødt.³⁵⁶ Han afviste også, at han lod to dansktalende cyklister køre videre.³⁵⁷ Den anden polititjenestemand oplyste til DUP, at 1) han ikke huskede episoden, 2) det var kollegaen, der havde bragt klageren til standsning, og 3) han ikke selv havde registreret, at der var andre personer, der kørte over for rødt.³⁵⁸

DUP lagde i afgørelsen vægt på de modstridende forklaringer, da de finder, at ”*de præcise omstændigheder ved hændelsen ikke kan fastlægges med den fornødne sikkerhed.*”³⁵⁹ Dertil tillægges det vægt, at der ikke er øvrige oplysninger eller omstændigheder, som f.eks. vidneforklaringer, videooptagelser eller lign., der kan anvendes til at støtte den ene forklaring frem for den anden. DUP skriver: ”*Der er således tale om påstand mod påstand.*”³⁶⁰

³⁵³ Bilag 20, s. 1

³⁵⁴ Ibid., s. 1

³⁵⁵ Ibid., s. 3

³⁵⁶ Ibid., s. 2

³⁵⁷ Ibid., s. 2

³⁵⁸ Ibid., s. 2

³⁵⁹ Ibid., s. 2

³⁶⁰ Ibid., s. 2

9.3.3. 333-66-20

Der klages i sagen fra DUP over politiets adfærd i forbindelse med en episode, hvor klageren blev bragt til standsning. I klagen påstås det, at standsningen er et udtryk for racisme og at klageren har været udsat for etniske profilering.³⁶¹

DUP afgør sagen ved en beslutning om ikke at udtale kritik af politiets adfærd. DUP skriver i deres afgørelse, at ved ”*afgørelsen om ikke at udtale kritik af politiet har vi navnlig lagt vægt på, at der er afgivet modstridende forklaringer om episoden af dig på den ene side og politipersonalet på den anden side.*”³⁶²

Af sagen fremgår det, at klageren havde påstået, at politiet ved standsningen påstod, at klageren havde undladt at blinke til venstre, og at klageren ikke havde placeret sig korrekt i vognbanen, hvilket klageren mener ”*er opdigtet til lejligheden for at retfærdiggøre at man har standset mig.*”³⁶³ Begge politibetjentene havde i sagen forklaret, at standsningen af klageren havde baggrund i en færdselsforseelse, og at standsningen ikke havde noget at gøre med klagerens hudfarve.³⁶⁴

DUP lagde i afgørelsen vægt på de modstridende forklaringer, da de finder, at ”*de præcise omstændigheder ved hændelsen ikke kan fastlægges med den fornødne sikkerhed.*”³⁶⁵ Dertil tillægges det vægt, at der ikke er øvrige oplysninger eller omstændigheder, som f.eks. vidneforklaringer, videooptagelser eller lign., der kan anvendes til at støtte den ene forklaring frem for den anden.³⁶⁶

Dertil nævner klageren i sin klage, at denne er blevet standset fem gange af politiet i 2020 inkl. ovenstående standsning, og at standsningerne alene var begrundet i klagerens etniske ophav.³⁶⁷ Der er hertil fremsendt tre videooptagelser af klageren, som klageren påstår har fundet sted i 2020; den ene er af ovennævnte standsning, og de to øvrige videooptagelser viser forskellige politiforretninger af andre polititjenestemænd.³⁶⁸ De to øvrige videooptagelser er udateret, men klageren påstår, at de har fundet sted i 2020; klageren skriver i sin partshøring, at ”*Efter 3.*

³⁶¹ Bilag 21, s. 4

³⁶² Ibid., s. 1-2

³⁶³ Ibid., s. 4

³⁶⁴ Ibid., s. 2

³⁶⁵ Ibid., s. 2

³⁶⁶ Ibid., s. 2

³⁶⁷ Ibid., s. 3

³⁶⁸ Ibid., s. 8-9

*tredje gang jeg blev standset har jeg valgt at filme episoderne, for at kunne dokumentere at jeg bliver standset uden grund.*³⁶⁹ Den pågældende politikreds har til DUP oplyst, at *”der ikke er registreret episoder i politiets systemer, hvor du er blevet standset ud over episoden den 10. oktober 2020, som er behandlet ovenfor.”*³⁷⁰ Altså er de standsninger, som klageren har klaget over og dokumenteret ved (udaterede) videooptagelser, ikke registreret i politiets systemer.

DUP finder for denne del af klagen, at der ikke er grundlag for at udtale kritik af politiet, da det er deres vurdering, at *”der ikke på baggrund af optagelserne er grundlag for at fastslå, at disse standsninger var usagligt begrundede.”*³⁷¹ DUP forholder sig ikke til, at de dokumenterede sager, ikke fremgår af politiets systemer.

9.4. Sammenfatning af DUPs praksis

Ved en gennemgang af DUPs årsberetninger fra 2012-2019 er ovenstående seks adfærdsklagesager fundet ved en ved manuel søgeindtastning af følgende ord i dokumentet: Race, racisme, racistisk, etnicitet, etnisk, forskelsbehandling, diskrimination, diskriminerende og negativ særbehandling. Som det er benævnt i afsnit 2.2., så er det karakteristisk for sagsfremstillingen i årsberetningerne, at der er tale om et kort sagsreferat, hvorfor det ikke anses for at være udtryk for en tilstrækkeligt belyst praksis. De anvendes dog alligevel eftersom, at de er det eneste tilgængelige offentlige praksis på adfærdsklagesager over politiets betjente, der kan relatere sig til etnisk profilering, er de medtaget, da de anses at give et lille indblik i praksis, der suppleres med de tre sager, der er tilvejebragt igennem specialets vejleder.

Som det er gældende for Retten i Horsens dom af 6. april 2021, må vurderingen af, hvorvidt der i de enkelte sager er tale om etnisk profilering bero på en konkret vurdering. I sagsreferaternes tilfælde, er denne vurdering vanskelig at foretage, da konkrete udtalelser ved afhøringer, selve klagen, de forelæggende udtalelsers sammenhæng, vidneforklaringer mm. ikke er medtaget i sagsreferaterne. Dertil er den minimale mængde af praksis også medvirkende til vanskeliggørelsen af vurderingen af, hvorvidt der er en konkret og udbredt tendens hos politiet, eller om dansk lovgivning beskytter tilstrækkeligt mod etnisk profilering. Dette skal sammenholdes med, at disse sager er udvalgte af DUP til indgåelsen i årsberetningerne, hvorfor det naturligvis ikke er alle klagesager der er medtaget.

³⁶⁹ Ibid., s. 9

³⁷⁰ Ibid., s. 3

³⁷¹ Ibid., s. 3

For fire ud af seks af de ovennævnte sager udtaler DUP, at en polititjenestemand i forskellige grad har handlet forkert. To af sagerne er afgjort disciplinært med hhv. en irettesættelse eller en tjenstlig samtale. En tredje sag er afgjort uden en disciplinær sanktion, men der er i forbindelse med sagen afholdt en tjenstlig samtale. I den fjerde sag skriver DUP, at polititjenestemanden agerede uhensigtsmæssigt, men det fremgår ikke af sagsreferatet, hvordan sagen er afgjort.

Det udledes dog af de tre sager, der er tilvejebragt igennem specialets vejleder, at der i DUPs sagsbehandling er en tendens til, at sagerne behandles ens, hvilket ses på afgørelsernes ordlyd. Det er gældende for alle de tre afgørelser, at 1) sagen afgøres ved en beslutning om ikke at udtale kritik af politiets adfærd, 2) DUP i afgørelsen ligger vægt på de modstridende forklaringer, 3) at DUP finder, at de præcise omstændigheder ved hændelsen ikke kan fastlægges med den fornødne sikkerhed, og 4) at der ikke er øvrige oplysninger eller omstændigheder, som f.eks. vidneforklaringer, videooptagelser eller lign., der kan anvendes til at støtte den ene forklaring frem for den anden.

Det er vanskeligt at udlede generelle tendenser i DUPs øvrige praksis på baggrund af ovenstående, men den sparsomme praksis giver et billede af, at de forhold, som er beskrevet i afsnit 2.2., kan afspejles i praksis. Heriblandt, at DR i forbindelse med deres aktindsigt i 39 sager fra DUP konkluderede, at der ud af de 39 sager kun er to sager, hvori klager har fået medhold i, at politiet har haft en kritisabel adfærd³⁷², og at *"langt de fleste af de 39 klagesager er afvist med begrundelse påstand mod påstand eller, at der er modstridende forklaringer i sagen."*³⁷³ Også Ventegodts udtalelse om, at det næsten er umuligt for det enkelte individ at bevise, at der er sket en diskrimination, hvilket også understøttes af FRA, kan afspejles i praksis.³⁷⁴ Også sagen om en læge med tyrkisk baggrund, der blev udsat for diskrimination af politiet, der er refereret i hhv. DUPs 'Pressemeddelelser & nyheder' og i et personligt indlæg af lægen selv hos kpnet.dk, understøttes af ordlyden i de ovenstående sager fra DUP.

³⁷² Ibid.

³⁷³ Ibid.

³⁷⁴ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/politiklagesystemet-kan-ikke-kortlaegge-omfanget-af-forskelsbehandling> og Diskriminerende etnisk profilering af FRA, s. 25

Kapitel 10 – Vurdering af retstilstanden ang. etnisk profilering – beskytter Danmark tilstrækkeligt?

Udøvelsen af etnisk profilering er retsstridig i Danmark i kraft af flere retsregler, herunder hovedsageligt GRL § 70 og EMRK art. 14, da der ved etnisk profilering forstås, at politiet på baggrund af et individs race, hudfarve, sprog, religion, nationalitet eller national eller etnisk oprindelse ved udøvelsen af kontrol-, overvågnings- eller efterforskningsaktiviteter, uden nogen objektiv, saglig eller rimelig begrundelse, forskelsbehandler individet. Også tilfælde, hvor en person offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering, kan personen straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. STRFL § 266 b. Dertil strider etnisk profilering også imod den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning, som politiet er underlagt.

Dog forekommer der bestemmelser i dansk lovgivning, der giver politiet vide beføjelser til at foretage et indgreb uden en konkret mistanke eller begrundelse, som f.eks. RPL § 750, FL § 77 og PL § 6. Problemstillingen er herved, hvorvidt Danmark med disse regler beskytter tilstrækkeligt mod etnisk profilering iht. EMRK og praksis fra EMD.

Som nævnt ovenfor, så strider etnisk profilering imod EMRK art. 14 om diskrimination, og ift. praksis fra EMD er særligt dommen, *Gillan & Quinton v. Great Britain* (2010), relevant, men også de øvrige domme fra EMD, som er behandlet i kapitel 6, konkluderer, at hvor hhv. etnicitet og religion er de eneste faktorer, der spiller en rolle i en afgørelse, så er det i strid med EMRK art. 14.

EMD kom i dommen, *Gillan & Quinton v. Great Britain* (2010), frem til, at beføjelserne, som var tildelt politiet til at visitere borgere i Stor Britannien, ikke var tilstrækkeligt afgrænset eller underlagt tilstrækkelige retsgarantier mod misbrug, hvorfor de ikke anses for at være 'i overensstemmelse med loven' af EMD.³⁷⁵ Storbritannien blev herved dømt for overtrædelse af EMRK art. 8. EMD lagde vægt på, at der ved anvendelsen af visitationer ikke var et krav om, at visitationen var nødvendig og deraf heller ikke et krav om proportionalitet.³⁷⁶ Beslutningen om at stoppe og visitere de pågældende borgere, hvilede alene på en ”*hunch*” or ”*professional intuition*” of the officer concerned (see paragraph 23 above). Not only is it unnecessary for him

³⁷⁵ *Gillan & Quinton v. Great Britain* (2010), pkt. 87

³⁷⁶ *Ibid.*, pkt. 80

*to demonstrate the existence of any reasonable suspicion; he is not required even subjectively to suspect anything about the person stopped and searched*³⁷⁷

Dertil udtalte EMD i sagen, at der ved brede visitationsbeføjelser i politiet kan forekomme diskrimination mod etniske minoriteter. EMD rejser dertil også problematikken om, at når der ikke foreligger et krav om en rimelig mistanke ved en visitation, så er det ”*likely to be difficult if not impossible to prove that the power was improperly exercised.*”³⁷⁸ Altså peger EMD på, at det er svært, hvis ikke umuligt, at bevise, at en politibetjent har handlet diskriminerende eller at beføjelsen er blevet udøvet forkert. EMDs udtalelse kan afspejles i praksis fra DUP, hvor der i tre sager³⁷⁹ ikke udtales kritik af politiets adfærd, da der er tale om påstand mod påstand og modstridende forklaringer fra hhv. klager og indklagede.

PL § 6 blev vedtaget d. 27/05/2004³⁸⁰. EMD afsagde dom i sagen Gillan & Quinton v. Great Britain d. 12/01/2010. Dommen gav derfor anledning til, at Justitsministeriet udsendte en cirkulæreskrivelse om anvendelsen af visitationszoner til alle politikredsene.³⁸¹ I cirkulæret om visitationszoner gør Justitsministeriet gældende, at de, efter en analyse og vurdering af dommen ift. PL § 6, er kommet frem til, at PL § 6 ikke skal ændres med afsæt i Gillan & Quinton v. Great Britain (2010).³⁸²

Konklusionen nås, da Justitsministeriet vurderer, at de britiske og danske regler er forskellige grundet betingelsen om en konkret vurdering ved afgørelsen, da der herved skal anses ”*at være en forøget risiko for, at nogen i det pågældende område foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd.*”³⁸³ Dertil vurderer Justitsministeriet også, at der skal findes en forskel på de danske og britiske regler, da der ved vurderingen i Danmark, jf. PL § 6, bl.a. skal indgå, ”*om der på det pågældende sted tidligere er foretaget strafbare handlinger, og om disse har tidsmæssig sammenhæng med beslutningen om at etablere en visitationszone.*”³⁸⁴ Justitsministeriet fandt dog anledning til at fremhæve i cirkulæret, som i forvejen er omtalt i forarbejderne til PL, at: 1) PL § 6 kun bør anvendes, så

³⁷⁷ Ibid., pkt. 83

³⁷⁸ Ibid., pkt. 86

³⁷⁹ Samt de øvrige sager, som er beskrevet af DR

³⁸⁰ 2003/1 LSV 159. PL § 6, stk. 1 har sidenhen skiftet ordlyd med vedtagelsen af 2016/1 LSV 17.

³⁸¹ CIS nr. 9156 af 22/03/2010 (Herefter cirkulæret om visitationszoner)

³⁸² Ibid., nr. 2

³⁸³ Ibid., nr. 2

³⁸⁴ Ibid., nr. 2

den tidsmæssige og geografiske afgræsning af visitationszonen er reel, 2) at en beslutning om etableringen af visitationszonen, jf. PL § 6, stk. 3, ”kun træffes, hvis det efter en konkret vurdering af de foreliggende omstændigheder findes, at der er grund hertil.”³⁸⁵ Der henvises i cirkulæret til forståelsen for hhv. det geografiske område og den tidsmæssige udstrækning, som er beskrevet ovenfor.³⁸⁶

Institut for Menneskerettigheder har i forbindelse med dommen vurderet, ”(...) at Danmark i en lignende sag kan risikere også at blive dømt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol for krænkelse af artikel 8. Instituttet lægger vægt på, at den geografiske og tidsmæssige udstrækning af visitationszoner i praksis har været meget vide at det danske politi uden individuel mistanke kan foretage indgreb, hvilket øger risikoen for vilkårlighed, samt at det i Danmark kan være svært at klage over en uretmæssig stikprøvekontrol.”³⁸⁷ Instituttet har i forbindelse hermed anbefalet en ændring af PL § 6, så den er i overensstemmelse med EMDs dom.³⁸⁸ Anbefalingen er ikke taget til følge af Justitsministeriet siden, at Institut for Menneskerettigheder anbefalede ændringen i 2011.

I mellemtiden fremgår det af statistisk data fra Danmarks Statistik, som EMD desuden også anvender i deres vurdering, at risikoen for at blive sigtet uden at blive dømt i 2014 var 65-70 % højere for personer med ikke-vestlig baggrund end den var for etniske danskere.³⁸⁹ Baggrunden herfor er ukendt, men Holmbergs retssociologiske undersøgelse viste, at ”Menneskers sociale tilhørshold udgør en væsentlig basis for politiets skøn, når det gælder bedømmelsen af mistænkelighed.”³⁹⁰ Holmberg påpegede, at politiet oftest ligger deres indsats, hvor de erfaringsmæssigt mener, at der er størst chance for at få et resultat, f.eks. anholdelser af kriminelle.³⁹¹ Problemet med denne arbejdsmetode er, at den kan resultere i en selvforstærkende effekt, hvor personer med specifikke sociale tilhørsforhold oftere undersøges af politiet, hvorfor de oftere sigtes, tiltales mv. Holmberg konkluderer også ift. politiets skøn, at afgørelser ofte bygger på hvem betjentene står overfor, snarere end på, hvad den konkrete overtrædelse består i. Holmbergs observationer i undersøgelsen viser også, at ”en større gruppe

³⁸⁵ Ibid., nr. 3

³⁸⁶ Ibid., nr. 3

³⁸⁷ Etnisk profilering i Danmark, s. 23

³⁸⁸ Ibid., s. 23

³⁸⁹ <https://www.dr.dk/ligetil/ikke-vestlige-nydanskere-undersoeges-oftere-af-politiet-uden-grund>

³⁹⁰ Ibid., s. 220

³⁹¹ Ibid., s. 221

af mennesker, der i kraft af deres etniske tilhørsforhold, udseende, geografiske opholdssted eller andre kendetegn, bliver udsat for gentagne kontroller fra politiets side, på trods af, at de ikke kan sættes i forbindelse med lovovertrædelser af nogen art. (...) Særligt hvad de etniske minoriteter angår, er det klart, at politiets praksis af disse må ses som en del af en større sammenhæng. (...) Hvad de etniske minoriteter angår, er der det yderligere problem, at de kendetegn, politiets tager udgangspunkt i, ikke er selvvalgte, og ikke kan fravælges.”

Altså er der ved vurdering af retstilstanden ang. etnisk profilering flere indikatorer på, at de danske retsregler ikke beskytter tilstrækkeligt imod denne. Vurderingen foretages på baggrund af de ovenfor nævnte hensyn og overvejelser, sammenholdt med, at DUP som kontrolorgan ikke selv kan rejse sagerne mod politibetjentene, hvis, at de finder, at der er tale om kritisabel adfærd. Dette skal dog fortsat ses i lyset af, at DUP i praksis er tilbøjelig til, at sagerne behandles ens, hvilket ses på afgørelsernes ordlyd. Det er som nævnt i afsnit 9.4. vanskeligt at udlede generelle tendenser i DUPs øvrige praksis på baggrund af ovenstående, men den sparsomme praksis giver et billede af, at de forhold, som er beskrevet i afsnit 2.2., kan afspejles i praksis.

Kapitel 11 – Konklusion

På baggrund af ovenstående analyse af retstilstanden ang. etnisk profilering, kan det udledes, at etnisk profilering er lovstridigt i Danmark i kraft af hhv. EMRK art. 14, GRL § 70, STRFL § 266 b og den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning.

Der er dertil en usikkerhed på retstilstanden for ligebehandlingslovens anvendelsesområde ved politivirksomhed, da praksis ikke er entydig, og da der ved henvendelse til Ligebehandlingsnævnet oplyses, at nævnet ikke kan behandle klager, der kan indbringes for en anden forvaltningsmyndighed, før denne har truffet afgørelse i sagen. Ved klager over politiets virksomhed, skal der altså først påklages til politiklagesystemet, som der er redegjort for i kap. 8. Den daværende Klagekomité fortolkede ligebehandlingslovens § 2, stk. 1 således, at politiet er omfattet af lovens anvendelsesområde, men at politiets rutinemæssige kontrolforanstaltninger med henblik på håndhævelse af færdselslovens bestemmelser ikke er et socialt gode i lovens forstand. Det fremgår i mellemtiden ikke af udtalelsen, hvilket af politiets virksomhed der anses for at være i overensstemmelse med lovens anvendelsesområde – derfor kan det udledes, at der er en usikkerhed på retstilstanden for ligebehandlingslovens anvendelsesområde ved politivirksomhed.

Der er i dansk lovgivning vide beføjelser til at foretage et indgreb uden en konkret mistanke eller begrundelse, som f.eks. RPL § 750, FL § 77 og PL § 6. EMD har i forbindelse med sagen, *Gillan & Quinton v. Great Britain* (2010), udtalt, at når der ikke foreligger et krav om en rimelig mistanke ved en visitation, så er det *”likely to be difficult if not impossible to prove that the power was improperly exercised.”*³⁹² Ventegodt er også enig i denne udtalelse og mener, at det næsten er umuligt for en enkeltperson at bevise, at der er sket en diskrimination. I administrativ praksis fra DUP tegner sig samme billede, da de tre behandlede sager fra DUP, der er tilvejebragt igennem specialets vejleder, afvises med, at 1) sagen afgøres ved en beslutning om ikke at udtale kritik af politiets adfærd, 2) DUP i afgørelsen ligger vægt på de modstridende forklaringer, 3) at DUP finder, at de præcise omstændigheder ved hændelsen ikke kan fastlægges med den fornødne sikkerhed, og 4) at der ikke er øvrige oplysninger eller omstændigheder, som f.eks. vidneforklaringer, videooptagelser eller lign., der kan anvendes til at støtte den ene forklaring frem for den anden. Også DR konkluderer i artiklen, hvor de har

³⁹² Gillan & Quinton v. Great Britain (2010), pkt. 86

fået aktindsigt i 39 klagesager fra DUP, at de fleste klagesager afvises med begrundelsen påstand mod påstand.

Ift. hvorvidt der er et større, udbredt og generelt problem i politiet, hvad angår etnisk profilering, kan det ikke udledes på baggrund af analysen, da det har vist sig at være meget vanskeligt at opnå indsigt i et større antal sager fra de forskellige klageinstanser. Det kan dog udledes, at der ikke er en tilstrækkelig beskyttelse mod etnisk profilering i klagesystemet, da der ikke er foretaget foranstaltninger, der beskytter borgere af minoritetsbaggrund imod etnisk profilering udøvet af politiet, i sådan en grad, at det beviseligt og realistisk kan sandsynliggøres, at politiet har udøvet forskelsbehandling. Heller ikke Institut for Menneskerettigheders anbefalinger fra instituttets rapport om samme emne fra 2011, er taget til følge af Justitsministeriet.

Det kan samtidigt konkluderes, at der ikke er iværksat undersøgelser for at fastlægge problemstillingen internt i politisystemet, da der ikke er tilstrækkelige klager på området. Rigspolitiet har ikke modtaget klager om etnisk profilering de seneste tre år, DUP har modtaget i alt 120 klager om etnisk profilering/diskrimination de seneste fem år og det vides ikke, hvor mange sager der ligger hos de forskellige politikredse. Ift. antallet af klager, kan det konkluderes, at det lave antal af disse ikke er sigende ift. om etnisk profilering finder sted eller ej, da der på baggrund af statistik konkluderes, at risikoen for at blive sigtet uden at blive dømt i 2014 var 65-70 % højere for personer med ikke-vestlig baggrund end den var for etniske danskere. Dette understøttes også af de to udsagn fra hhv. Thomsen og Anonym, undersøgelser fra FRA og Kjærum.

Endeligt kan det konkluderes, at EMD i sagen, Gillan & Quinton v. Great Britain (2010), udtalte, at der ved brede visitationsbeføjelser i politiet kan forekomme diskrimination mod etniske minoriteter. Her er særligt PL § 6 i fokus, og det antages på baggrund af den foretagne analyse, at Danmark i en lignende sag kan blive dømt for overtrædelse af EMRK art. 8, som også Institut for Menneskerettigheder mener. Dette på trods af, at Justitsministeriet mener, at der er forskel mellem den britiske og danske bestemmelse, da slutresultatet af de to bestemmelser er sammenlignelige.

Litteraturliste

Lovgivning:

- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (Benævnt EMRK)
- LBK nr. 1230 af 02/10/2016 med senere ændringer (Benævnt Lov om Ligebehandlingsnævnet)
- LBK nr. 1270 af 29/11/2019 (Benævnt PL)
- LBK nr. 1324 af 21/11/2018 med senere ændringer (Benævnt FL)
- LBK nr. 1445 af 29/09/2020 med senere ændringer (Benævnt RPL)
- LBK nr. 1650 af 17/11/2020 med senere ændringer (Benævnt STRFL)
- LBK nr. 231 af 07/03/2017 med senere ændringer (Benævnt Lov om Politiets Efterretningstjeneste)
- LBK nr. 28 af 11/01/2018 med senere ændringer (Benævnt Toldloven)
- LBK nr. 438 af 16/05/2012 med senere ændringer (Benævnt Lov om etnisk ligebehandling)
- LBK nr. 750 af 19/10/1998 (Inkorporeringslovbekendtgørelsen)
- Lov nr. 169 af 05/06/1953 (Benævnt GRL)
- Lov nr. 285 af 29/04/1992 (Benævnt inkorporeringsloven)
- Lov nr. 376 af 27/04/2016 (Benævnt Knivloven)

Forarbejder og § 20-spørgsmål:

- § 20-spørgsmål til Justitsministeriets skriftlig besvarelse nr. S 1330 af 2. juni 2020 af MF Sikandar Siddique
- 2002/ 1 LSF 155
- 2003/L LSF 159
- 2016/1 LSV 17
- Betænkning om Den europæiske Menneskerettighedskonvention og dansk ret, betænkning nr. 1220/1991

- Betænkning om inkorporering mv. inden for menneskeretsområdet, betænkning 1574/2014 udstedt af Justitsministeriet
- Justitsministeriets besvarelse af § 20-spørgsmål nr. S 1330 af 2. juni 2020 af MF Sikandar Siddique
- Justitsministeriets besvarelse af § 20-spørgsmål nr. S 338 af 16. marts 2005 af MF Søren Pind
- LFF nr. 98 af 19/12/2008

Cirkulærer:

- CIS nr. 9156 af 22/03/2010 (Herefter cirkulæret om visitationszoner)

National retspraksis:

- Tfk 2009.529 L
- U 1959.949/1 Ø
- U 2002.2295 L
- UfR 1925.277 H
- UfR 1959.346 H
- UfR 1994.677/1 H

Retspraksis fra EMD:

- D.H. & Others v. The Czech Republic (2007)
- E.B. v. France (2008)
- Gaygusuz v. Austria (1996)
- Gillian & Quinton v. Great Britain (2010)
- Hoffmann v. Austria (1993)
- Steel and others v. The United Kingdom (1998)
- Timishev v. Russia (2005)
- Uzzardi v. Italy (1980)

Årsberetninger og administrativ praksis:

- Den Uafhængige Politiklagemyndigheds årsberetning fra 2014
 - DUP-2013-331-1196
- Den Uafhængige Politiklagemyndigheds årsberetning fra 2015
 - DUP-2015-331-2114

- Den Uafhængige Politiklagemyndigheds årsberetning fra 2018
 - 333-3-17
 - 333-18-18
 - 333-20-18
- Den Uafhængige Politiklagemyndigheds årsberetning fra 2019
 - 331-96-18
- KEN nr. 9466 af 17/09/2010
- Magtfordrejning ved behandling af sygedagpengesag. Officialprincippet, sagsnr. 2008-20-3 fra d. 20. februar 2008 af Folketingets Ombudsmand

Bøger:

- Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2018, 2. udgave
- Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, Jurist og Økonomforbundets forlag, 2002, 2. udgave
- Ib Henricson, Politiret, Jurist og Økonomforbundets forlag, 2016, 6. udgave
- Jens Elo Rytter, Individets grundlæggende rettigheder, Karnov Group, 2021, 4. udgave
- Jens Evald & Sten Schaumburg-Müller, Retsfilosofi, retsvidenskab & retskildelære, Jurist- og økonomforbundets forlag, 2004, 1. udgave
- Jens Peter Christensen m.fl., Dansk Statsret, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2016, 2. udgave
- Knud Waaben, Strafferettens specielle del, Karnov Group, 2014, 6. reviderede udgave ved Lars Bo Langsted
- Lars Holmberg, Inden for lovens rammer – Politiets arbejdsmetoder og konkrete skøn, Gyldendal, 1999
- Sten Bønsing, Almindelig Forvaltningsret, Jurist og Økonomforbundets forlag, 2018, 4. udgave

Rapporter:

- ECRI's General Policy Recommendation N° 11 on combating racism and racial discrimination in policing.
- Institut for Menneskerettigheder, Etnisk Mangfoldighed i politiet, 2012
- Institut for Menneskerettigheder, Drop diskrimination Begrebskatalog, 2011
- Institut for Menneskerettigheder, Etnisk profilering i Danmark – dansk retsbeskyttelse inden for politiets arbejdsområde, 2011
- Mod et mere effektivt politiarbejde Forståelse og forebyggelse af diskriminerende etnisk profilering: En vejledning af Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheder, 2010

Artikler:

- <https://jyllands-posten.dk/indland/ECE11360019/thomas-james-thomsen-er-blevet-stoppet-af-politiet-over-3500-gange/>
- <https://kpnet.dk/2013/03/01/stadfaestet-thi-kendes-for-ret-tilbud-om-laegehjaelp-koster-laegen-en-boede/>
- <https://politiken.dk/indland/art8148551/»Vi-står-herude-med-tre-kakkelovnsrør-der-har-lavet-lort-i-den«>
- <https://politiken.dk/indland/art8148551/»Vi-står-herude-med-tre-kakkelovnsrør-der-har-lavet-lort-i-den«>
- <https://politiklagemyndigheden.dk/2012/06/13/politiklagemyndigheden-gaar-ind-i-sag-hvor-flere-medier-har-omtalt-at-en-laege-med-tyrkisk-baggrund-blev-udsat-for-diskrimination-af-politiet/>
- <https://politiklagemyndigheden.dk/2016/05/12/den-uafhaengige-politiklagemyndighed-afviser-anonym-anmeldelse-mod-nordsjaellands-politis-ledelse/>
- https://www.avisen.dk/politiet-i-kastrup-er-ogsaa-smaaracistisk_69242.aspx
- <https://www.dr.dk/ligetil/ikke-vestlige-nydanskere-undersoeges-oftere-af-politiet-uden-grund>
- <https://www.dr.dk/nyheder/indland/nydanskere-i-ny-dokumentar-politiet-gaar-efter-os-paa-grund-af-vores-hudfarve>

- <https://www.dr.dk/nyheder/indland/politiklagesystemet-kan-ikke-kortlaegge-omfanget-af-forskelsbehandling>
- <https://www.dr.dk/nyheder/udland/20-aarigs-doed-efter-politiskud-udloeser-uroligheder-i-minneapolis>
- <https://www.dr.dk/nyheder/udland/politibetjent-sad-med-knaet-paa-halsen-af-sort-mand-nu-er-han-sigtet-manddrab>

Bilag

- Bilag 1 - Aktindsigtsbegæring til DUP
- Bilag 2 - Afslag fra DUP
- Bilag 3 - Anmodning om genvurdering af DUP
- Bilag 4 - Svar på remonstration fra DUP
- Bilag 5 – Afslag fra DR
- Bilag 6 – Anmodning om aktindsigt til Rigspolitiet
- Bilag 7 – Svar fra Rigspolitiet om aktindsigt
- Bilag 8 – Brev fra Ligebehandlingsnævnet med klagesager fra klagekomitéen.
- Bilag 9 – Byrettens dom af d. 6. april 2021
- Bilag 10 – Ligebehandlingsnævnet om brugen af Lov om Etnisk ligebehandling
- Bilag 11 – CEDAR om etnisk profilering i politiet
- Bilag 12 – Dignity om etnisk profilering i politiet
- Bilag 13 – Institut for Menneskerettigheder om etnisk profilering
- Bilag 14 - Institut for Menneskerettigheder om deres vinkel på ny undersøgelse om etnisk profilering
- Bilag 15 – MINO Danmark om etnisk profilering i politiet
- Bilag 16 - Afgørelse fra DUP til vejleder med statistik
- Bilag 17 – Afgørelse fra politikreds til vejleder
- Bilag 18 – Oversigt over kontaktede aktører

- Bilag 19 - Afgørelse - 333-69-20
- Bilag 20 - Afgørelse - 333-63-20
- Bilag 21 - Afgørelse - 333-66-20
- Bilag 22 – Antal anslag

Andet:

- Billede på forside: <https://www.design.aau.dk/Valg+af+logo/>
- <https://ast.dk/naevn/ligebehandlingsnaevnet/afgoelser/afgoelser-fra-ligebehandlingsnaevnet>
- <https://fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/forlig/-forsvarsforlig-2018-2023-2018.pdf>
- [https://jura.ku.dk/ansatte/forskningsomraadet/?pure=da%2Fpersons%2Flars-holmberg\(cdbf7cac-10ca-43d6-811a-295005a17e4a\)%2Fcv.html](https://jura.ku.dk/ansatte/forskningsomraadet/?pure=da%2Fpersons%2Flars-holmberg(cdbf7cac-10ca-43d6-811a-295005a17e4a)%2Fcv.html)
- [https://jura.ku.dk/english/staff/research/?pure=en%2Fpersons%2Fjens-elorytter\(1a98db77-6eb7-42af-8b39-a8c82ead12cb\).html](https://jura.ku.dk/english/staff/research/?pure=en%2Fpersons%2Fjens-elorytter(1a98db77-6eb7-42af-8b39-a8c82ead12cb).html)
- <https://menneskeret.dk/nyheder/maria-ventegodt-ny-national-chef-institut-menneskerettigheder>
- [https://pure.au.dk/portal/da/persons/michael-hansen-jensen\(607a3b66-7797-4b41-be66-06e53f517239\).html](https://pure.au.dk/portal/da/persons/michael-hansen-jensen(607a3b66-7797-4b41-be66-06e53f517239).html)
- <https://vbn.aau.dk/da/persons/107062>
- <https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance>
- https://www.instagram.com/sammenforkvarteret/?fbclid=IwAR0d07Ux-21OL6WsbtX_tLrDTaXBpju6Q5Y8QrtGjnMBiWxR_baozWR-M4
- <https://www.judiciary.uk/you-and-the-judiciary/going-to-court/county-court/>
- <https://www.law.aau.dk/forskning/forskningsorganisering/gtlawresearchgroup/Researchers/Morten+Kjærum/>
- <https://www.pet.dk/Juridiske%20forhold/Kontrol%20med%20Politiets%20Efterretningstjeneste.aspx>